ШЕРАГІА ЯХЬ ЙОАРЖАЕ ОКТЯБРА СИЙНА!

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет

Советски Союзе Коммунистически партин Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советан Министрий Советен орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

104 (3961). | ШОАТТА, 29 август, 1964 шу. | Мах, 2 кеп.

ТЕХНИКАХ ПАЙДА ЭЦАЦ

ГУРАХЬА дІадувргдолча хІеташтеи зябан лаьрхІа ханнахьа лаьтташ кийчлар керттерча декхарех цаІ да. Дерригача боахамий кулгалхошна боагГІаш бола доархІам бе беза цу гІулакха. «Экажевский» совхозе из болх мишта лел хьожаш дар тхо укх деношка.

Тхона шта нийсденнар ледара гІулакх дар.

ТЕХНИКА ЛОАТТАЮ

Экажкъонгий - Юртарча отделене тракторни бригада латтача кхаьчир тхо. Цига геттара дукха трактораш хиларах цар болх дикагІа лелаш ма хургбий, аьнна хеташ дар тхо. Бакъда, тхона хьалхашка эттача сурто кхы гІулакхаш гойтер. Йоккхача майдан тІа еха латташ бархІ трактор яр, эпар лоадама хІама а доацаш.

Цхьан Т-75 яхача трактора гидроподъемника хьамча шлант ийккхаяр, шин ДТ-54 цхьание доагора насосо болх бацар, вокхин эІанара ленте хьададер. Юхейнса кхо трактор цхьаккха бахьан доацаш латтар.

— Дукхаза дийхад оаха совхоза керттерча инженерагара эшаш йола оатхалаш ихкийтар, бакъда, яхьаргья аларал совгІа, ххы деш хІама дац цо, — яхаш летиъ механизатораш. Хьагучох нов. Аушев вІалла сагота вац шиъ бехка укх цхьан бригада 34 тракторах 8 еха латтарах. Бригадира нов. Евлоева а цхьаккха терко яц трактораш сайца ца лоаттаяра,

Лаьтта оахаш йоалла пхи трактор йолча тхо хьалтІадахача цаІ болх беш яцар. Балаевен Альдиевен болх беча № 19 йолча тракторни агретата нохара втулкаш ца хиларах чарх хьийккхаяр.

ХІаьта трактор хаттаргІоацаш бригадиро даьр фуд? Бригаде хьаухаш болча наха бІаргагургйоацаш трактор станера эккхаьй. Из дар бригадира нов. Евлоева даь дика гІулакх.

Иштта оарцагІоалаш ва нов. Евлоев · бригада болх тоабира. Цудухьа бригадо аха дезача 3000 гектар лаьттах аьхар 500 гектар мара яц. Цхьан сменах мара болх бац трактораша. Цудухьа денеш бусен цхьан тракторо оаха лаьтта 6—7 гектар мара дац.

Цу бригадера даьхта Іаьли-Юрта отделене дахар тхо. Укхаза тхона бІаргаданнар а дацар кхы дикагІа. Бригадерча 16 тракторах еха а трактористаш боацаш а 6 трактор латтар. Бакъда цуига сагота бацар отделене управляюща нов. Оздоев а агроном нов. Таипиев а.

Гулакхаш иштта латтарах совхоза 41 йоккхача тракторах лаьтташ оахаш 13 мара ядар.

ОАХАМА ДИКАЛ

Кхетаде хала дац агротехнико меккхара балхаш деш хилча, лаьттангара пайда дуккхагІа барг хилар. Бакъда, из гІулакх тесса дитад «Экажевский» совхозе. ХІара отделене шортта катокаш йоллашехьа цхьаъ цаІ лаьтта оахаш йола агрегат вІашагІъеллаяц. Нохърапита предплужникаш йоаккаяц. Фу деш ва керттера инженер нов. Аушев?

«Сона хІама хац, са цІа юстара дагІа», аьлча саина лел нов. Аушев. Совхоза боахама доакъош шоайла айхха дувзадена долга кхета ца дечоа тара ва яз. Нагахьа цун карарча трактораша лаьтташ во кийчдича хьувкъам лоха хургба.

ЛАЬТТАШ ХЬАЬНДАРАХ

«Экажевский» совхозо укх шера гурахьа дІаийна ялаташ дика хьувкъанзар. Цу гІулакха керттера бахьан лаьтташта во обработка яри лаьтташ хьаьн ца дари лар. Бакъда, цох урок хиииаяц совхоза кулгалхошта. Мишта кхетаде йиш я, тхо дІа мел кхаьчача отделене аьхача лаьтта е минеральни а е органически в удобренеш ехка ца хилар?

Массе отделеней агрономашпарца цхьана керттерча агронома нов. Бакаева йоах: удобренеш яц. Дика да, минеральни яраш йоацаш хайна. ТІаккха органически яраш, вешта аьлча ширдаьнна кхо? Къарлу уж из а дац яхаш. Из бахьан. Духхьал цхьан Наьсар-Кертерча шурий-товарни ферме 4000 тоннал совгІа дика ширдаьнна кхо да, иштта дукха да из кхыча фермашка а.

Кхашке кхо дІадахьа трактораш йоацил-те совхозе? Шортта я. ХІара отделене латт болх боацаш МТЗ-5 яха трактораш, тележкаш, кхо дІахьа доаржадергаш. Лаьтташ аха доладалалехьа дуккха хьалхагІа мукъаьнкай чархаш йола трактораш пропашни культураштe гІулакх даь. ХІаьта хІанзехьа хьетІадоагІача шере культураш кхеергйола звенош вІашагІйоахаре, [illegible] шоаш оарцагІа а [illegible] хьаьйдергдар лаьтташ. Из е хІанз а е хІинчул тІехьагІа а де дага бац совхозе. Кхераш болаш да дуккха лаьтташ удобренеш дІа ца кхоачаш дисар.

Иштта во сурт дар тхона «Экажевский» совхозе бІаргадайнар. ДІахо йодача хана коартолаш, хьажкІаш, свекла чуэца йолайнча кхы а вогІа сурт хургда укхаза, нагахьа санна хІанзехьа оарцагІбаьна балха юкъера кхоачамбоцараш дІа ца доахе.

Наьсарен производственни управлени парткоми хьожаш хила еза тІадоагІача шерарча хьувкъама лард мишта йол.

«Сердало» Наьсарен райоиа «Ленина [illegible]» яхачеи газетий редакцей рейдови бригада: М. ГАГИЕВ — Наьсарен производственни управлене керттера агроном. М. КАСТОЕВ — «Ленина никъ» яхача газета болхло. Б. АРЧАКОВ — «Сердало» газета собкорр.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Нохч-ГІалгІай АССР № 434 йолча Грозненски хоржамий округе гІолла Союза Совете депутат хоржаш хоржамаш хулча денах

«СССР Лаккхехьарча Советедача хоржамий хьакъехьарча Положене» 108 статьяга хьежжа Нохч-ГІалгІай АССР № 434 йолча Грозненски хоржамий округе гІолла Союза Совете депутат хоржаш хоржамаш долда кІирандийнахьа, 1964 шера 27 сентябре.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель **А. МИКОЯН.**

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль. 1964 шера 25 август.

ХОРЖАМИЙ КОМПАНЕЙ ХАНАШ

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ДЕПУТАТАШ ЦХЬАЙОЛЧА ХОРЖАМИЙ ОКРУГАШКА ХАРЖАРАХ

«СССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума 1940 шера 11-ча ноябре арадаьннача Указах оттадаьд СССР-а Лаккхехьарча Советe хоржамаш дарах йолча положенех» юкъарча хоржамашка оттабьча шин бетта мегта къаьсткъаьстта хоржамий округашка СССР-а Лаккхехьарча Совета депутаташ хоржаш хоржамий компани дІайолае еза цу хоржамий округе хоржамаш де ди тІаккхача бутт хьалхагІа, аьнна.

Цунца дувзадевна:

а) массане а еш йиш хургйолаш йоагГІаш йолча къахьегамхой депутатий Совето хоржамаш хала 20 ди хьалхагІа хьалтох харжархой спискаш;

б) хоржамий участкаш вІашагІйоах, участкови хоржамий комиссеш чІоагІъю хоржамаш хила 25 ди хьалхагІа, хІаьта округни хоржамий комиссеш чІоагІъю хоржамаш хила 28 ди хьалхагІа;

в) СССР-а Лаккхехьарча Совета депутаталла оттабьча кандидаташта окружной хоржамий комиссешка регистраци ю хоржамаш хила яхийтта ди хьалхагІа, хІаьта депутаталла вахийтача кандидата хьа регистрацех йола даннеши кандидат хержача общественни организаце цІие кепа йоазон тІа арайоаккх хоржамаш хила 12 ди хьалхагІа.

БОККХА ТОЛАМ

Сийлахь - йоккха Октябрьски социалистически революце 47 шу дизара сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьегача Грозненски мехкдаьтта чаккдоахача завода коллективо 26-ча августа кхоачаьнъяй валови продукци арахецара бархІ бетта план. ХІаьта цу хана чухь продукцега дІалонар лохдара, рационализаторски предложенеш балха юкъеяхьара чотах бІаьш эзараш сом кходе в вІаштІехьдаьннад цун.

Уж толамаш дахара яржача яхье хьалхара моттиг лаьцкхар нов. Дудник корте латта № 4 йолча цеха коллектив я. Валови продукци арахецара бархІ бетта план 24-ча августа кхоачаьнъяй цо. Цул совгІа электроэнерги, пар, хий, кхийола реагенташ кхоарца массеха эзар сом кходе а тардеинад цеха болхлой. Цеха установкашта юкъе хьалхе лелаерех доархІаш в нов. Абасалиева кулгалду № 1 йола установка. 23-ча нийе бедал чаккхъяккхара бархІ бетта план кхоачашъяьча цу коллективо цІей дездеча денга 11 бетта план кхоачашъе лаьрхІад. Цу гІулакха тІаийна декхараш тІехкхоачашдерех ба операторш Бутов Михаил, Бурилкин Юрий, Александров Владимир, кхыбараш.

Т. МАГОМЕДОВ.

Ялх ди хьалха

Семилетка ялхлагІча шера план ханал хьалха кхоачашъяра шиъ беррига низ тІабахийта къахьегаш я Грозненски крекинг - завода коллектив. Валови продукци арахецара бархІ бетта план ханал ялх ди хьалхе кхоачашъяьй цо. ВорхІ бетта технологаша пачхьалкхенна кходаь ахча цхьа миллионе 141 эзари сом да.

Заводерча установкашта юкъе къаьстта дика къахьегара белгалъяьнна я нов. Аронова кулгалду № 9—10 йолча установка коммунистически къахьегама сийлех цІи лелаю коллектив. ХІанзалехьа ийслагІча бетта чотах арахийца продукци эзараш гоннаш я.

Установка технологаша дош деннад Октябра сийна вгІ бетта план иттех ди хьалха кхоачашъе, хІаьта рационализаторски предложенеш балха юкъеяхьара шера тІайнца хиина социалистически декхараш цу ханага кхачалехьа кхоачашде. Цу дьвкъе дика къахьегаш ва вокхагІвола оператор Губарев Виктор, оператор Колтунов Анатолий, кхыбараш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ДЕ А ДОАГІАШ ДОККХАЛ ДУ

Октябра дезача цІей сийна къахьегама доккхий декхараш тІайнца хьнаре къахьегаш я коммунистически къахьегама сийлен цІи лелаеча нефтемаслозавода хІара участок, установка, бригада. Ялье яьнача коллективаша доккхал де а доагІаш къахьегама дика толамаш хьехад. Валови продукци арахецара бархІ бетта план хаиал дуккха хьалха кхоачашъяьй завода коллективо. Сентябрь бетта чотах хІанзалехьа арахийца продукци эзараш тоннаш я.

Российски Федераце 30 миллиард фонде а дика даьхьа лоаташ ба завода технологаш. ДІабахача ворхІ бетта хий, Іи, электроэнерги, кхийола реагенташ кхоарца низал совгІа продукци арахецарахи кходаь ахча 516 эзар сом да.

Хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдеш хьнаре къахьегарца белгалъяьнна я нов. Бездетке кулгалду № 16 йолча установка коллектив. Укх гарггарча деношка ийс бетта план а кхоачашъе лерхІ коммунистически къахьегама цІи лелаеча цу коллективо. Уж къахьегама толамаш доахача дика къахьийтад технологаша ш. Мариниос, Черышева, Гамалюкова, Меркулова, кхычар.

ВорхІ бетта план ши кІира хьалха кхоачаш а яь хІанз хьнаре къахьегаш ба №№ 17, 18, 19 йолча установкай технологаш а.

Б. МАГОМАДОВ.

ЦАР СИЙ ДУ

Шей болх дика барца доккха сий даьккхар химически комбината Центральни ремонтно-механически цеха партийно-паччахьалкхен тІахьожама новкъостала йолча посто. Коммунистически къахьегама цІи лелаеча слесарий бригада бригадира Степанов Виктора еррига коллектива план а тІайнца социалистически декхараш а кхоачашдара тІаерзееш, производства гІулакхашта болхлой шерра юкъеоэаш лелабу ше кулгалдеча поста болх.

Шоашта хьалхашка латта декхараш дика кхоачашдеш ба поста членаш слесарий бригадир нов. Черииха, цеха начальника заместитель нов. Гей, нормировщик нов. Еина, кхыбараш. Массаза а шоай производства балхаш тІа кхычарна хьожхам а телаш балха тІа брак ерашна, харцахьа делаьрашна, оборудованена лергтІа доал ца дерашца цахаддаш къовсам лоаттабу цар. Кхоачамбоацараш дІадаха ца йеш, пайда эцаза йола резерваш гучаяхара а продукцега дІадодар лохдара а чІоагІа къахьег поста членаша.

Оборудоване хьали цуках пайда эцилгеи мишта латт хара, пайда ца эцаш лоаттаю тоонаш гучаяхара цар дикка новкъостал ду партийно-паччахьалкхен тІахьожама. Постий членаша из дош гІоттадаьчул тІехьагІа тІа кхоалле а йоацаш ара яьда оборудованеш цехера а комбинатера а дІаьхар.

Н. ОЗИЕВ.

СОВЕТСКИ СОЮЗЕРА ХЬАЬШИЙ МЕРЗА ТІАИЙЦАБ ПРАГАС

ПРАГА, 27 август. ТАСС-а СПЕЦКОРР. Н. МАСЛЕННИКОВЕН В. НИКИТОЧКИНЕИ хоам бу:

Тахан хьаьша дика болча Праге бацача наха безаме а дог гІоза а тІаийцар КПЧ Центральни Комитетон ЧССР правительствай хьийха укхаза кхаьча КПСС ЦК Хьалхара секретарь, СССР-а Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев керте латта советски партийно-правительственни делегаци.

Делегацена юкъе яа: КПСС ЦК-а член, СССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума председателя заместитель, Узбекски ССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Я. С. Насреддинова, КПСС ЦК-а член, СССР-а кхыча мехкашкарча гІулакхий министр А. А. Громыко, КПСС ЦК-а член, СССР-а оборона министра заместитель Советски Союза маршал С. С. Бирюзов, Украина КП ЦК-а член, УССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума председателя заместитель С. А. Ковпак, КПСС Центральни ревизиони комиссе член, Советски Союза Чехословакера посол М. В. Зимянин.

Эггара доаладагІа дола цІей хулача деношна санна хоза кийчъеннай Прага. ЧССР-ен пачхьалкхен байракхаша, кхыча байракхашца, транспаранташца, лозунгашца хозъаьча города улицашка Іурреха арабаьнаб эзараш къахьегамхой, вежарийна долча советски хьаьший хаддаь бахкийтараш чІоагІа шоай доархІнега а безамга а дІахайта.

Рузински аэродроме Н. С. Хрущевен делегаце членашта цакъа вевавар КПЧ-а ЦКа Хьалхара секретарь, Чехословацки социалистически Республика президент Антонин Новотный, правительства председатель Йозеф Ленарт, ЧССР-а кхыбола кулгалдеш боа деятелаш, дипломатически корпуса членаш.

Новкъосташа Антонин Новотнен Н. С. Хрущевен [illegible] дир вІашагІкхийттача.

Аэродромера деиз Прага Кремле кхаччалца болча новкъа гІалбахача пражанаша дег чура дыькъала бувцар дукха беза советски хьаьший.

Н. С. ХРУЩЕВ С. А. НОВОТНЕЦА ВІАШАГІКХЕТАР

ПРАГА. 27 август. (ТАСС). КПСС ЦК-а Хьалхара секретарь, СССР-а Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев керте латта советски партийно-правительственни делегаци Праге кхаьча дукха ха ялалехьа Пражски кремле КПЧ ЦК-а Хьалхара секретарца, республика президентаца Антонин Новотнеца а Чехословаке Коммунистически партен правительствай кхыча кулгалхошца а вІашагІкхийтта хилар. Н. С. Хрущевнен А. Новотнен юкъе цІенча дег чура безаме къамьал хилар.

ВИЗИТАЦА ЧІОАГІА БЕЗАМ БА

ВАРШАВА, 27 август. (ТАСС). Польша къахьегамхой чІоагІа теркам тІабохийташ хьеж КПСС ЦК-а Хьалхара секретарь, СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев визитах Чехословаке вена хиларга. Польша дерригa газеташ арадаьнад «Тахан Прага безаме тІаш Н. С. Хрущев», «Н. С. Хрущев Праге кхоач», «ЧССР-а хоза нийчъеннача столица чуэц вена хьаьша яхаш корте а яйна».

Свекла чуэцаш латт

Шаьла производственни управлене «Дружба» яхача совхозе свекла чуэца йолаьй.
СУРТА ТІА: СКН-2А яхача кердача комбайнаца шекара свекла чуэцаш латт.
Н. Кобиашвиле сурт.

Советски Союзе гІолла

УСКОРИТЕЛЬ... 3340 МЕТР ЛАКХА

АЛМА-АТА. Эзар миллиард электроновольт энерги йолча космически частицашта регистраци еш йола установке урагІай Алма-Атана юхе Къилбаседа Тянь-Шана лоамашка. Дунен тІа эггара тІех низ болча ускорителашкара кхоачаш йолча частицай энергел бІазза тІех энерги хургйолча нуклоннуклонни взаимодействе излучене лаьрхІа я из.

3340 метр форда тІара лакха урагІьехийта оттаьй из установка латт 200 литр объем йолча Вильсона магнитни поле чу оттаьча камерахи, хІаьта иштта аьшкех даьвеи йовкъаш йоахкача 450 ионизационни камера йолча Іалаьмате йоккха калориметрахи. Царех хІара яр усилитеаах дІаюхеташ я.

Установке Іомаеш я хьеворгашцарча космически частицай взаимодействех хьехуваш йола хІара элементарни акт, цунца цхьана аьшка атамашца взаимодействи цар хила йиш хилар, аьшка чухь паргІатта йолаш йолча частица юккъера дІоахаза.

Хьакхаьчай хьалхара 250 кхар, цар тІа а аьшкахи хІаьта иштта шоллагІча частицеха хатташ йолча ловушка чу частицай йоккха энергеш вІашкакхетара моменташ.

(ТАСС).

ЭГГАРА КІАЬДАГІА БОЛА БОАМБИ ДІАЛУШ БА

ДУШАНБЕ, 27 август. (ТАСС-а корр.). Таджикистана къулбехьерча зоне массанахьа а кІаьда боамби чуэца болабаьб.

Таджикски республика кІаьда боамби баккхара мехка керттера база я. Укх шера боахамаша 200 эзар тонн совгІа боамби боккаргба пачхьалкхенга. Цунах кхоалагІа дакъа гаргга боамби хургба цунен тІа эггара никагІа хьоаса болча 5595-В яхача кердача районированни сортах.

ИВДЕЛЬ — ОБЬ ЯХАЧА ХИ ЙИСТ

Ивдель яхаш я Свердловски машиннаькъе яхьа станица. Массеха шу хьалха укхазе къилбаседе балха бахар изыскателаш. Ивдель Обьца вІашагІтохаш бола никъ лаха безаш бар уж. СибарегІен цу хи тІа гІолла ухийт Советски Союзен доазол дехьеи чІоагІа эшаш дола хьун тайпаш. ХІама ца эшаш 400 километр бІаьха болча кермача машиннаькъо тІазна езаш я цу тІа гІолла йоагІа хьу. Цу районе хьалье лаьрхІай дахчах хІамаш ю низ бола комбинат, мехка массе мийнагашка а, доазол дехьа а гергга хьу а ца ухийташ целлюлоза, картон, каькат, хахчанхьоаса бола Іоакъаш ухийтаргьа цо.

Советски Союза эггара а къилбаседехьа долча наькъех цаІ болча цу наькъа проект оттаьй Ленинградерча ленгипротранс яхача институто.

Цул тІехьагІа трассе баьхкар гІишлонхой. ХІанз керда машиннекъ буллача чІоагІа деш балхаш да. 310 километр йола участок кийчъяь яьнай.

Антонов **НЕПОМНЯЩИЙ.**
АПН.

БАШКИРСКИ АССР. СССР Лаккхехьарча Совета депутата «Туймазабурнефта» треста гІорваьйнча буруь тохара мастера кулгалду мийдаьлттахой коллектив геттара тІехкІоаргача скважина буруь тохаш я. Тайп-тайпарча кІоаргалга хьежжа 5 эзар метрга кхаччалца буруь тохара еррига методашта тохкнаю дергаш: турбинаца, электробурацa, капсулаьо-лелхамаш деш а лаьрхІа баьча марахала метте фенца порода хьаптІайоахаш а тохача буроша. Из хургьа Туймазински мехкдаьтта доаллача моттиге эггара хьалхара тІехкІоарга йола скважина. Геологаша лерхІ геттара кІоаргачара «Іаьржача доше» керда гаиаш лаха.

СУРТА ТІА: № 2000 йолча тІехкІоаргача буровой оборудоване балхага хьожача хана.
Ю. Каплуна сурт.
ТАСС фотохроника.

АЗЕРБАЙДЖАНСКИ ССР. ШоалагІа къонад кхаьчай «Орджоникидзенефта» управлене 4-ча промыслага. Азербайджански мехкдаьтта доаккхача промышленносте эггара хьалхарчарца автоматизаци яьй цуина. Цу промысла участок я укх сурта тІа хьагойтар.

Ю. Рахиаа сурт.
ТАСС фотохроника.

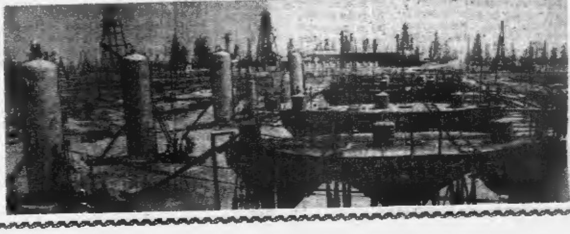

ТОАБЕ ПЕНГАЗЕТИЙ БОЛХ

ПЕНГАЗЕТАШ арахецача дакъа доцц миллионаш болча боллоша, ахархоша, гІуллакхерча наха. Бакъдараша хьахьокх кхуйолча идейно-политически средствашта нийсса партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша пенгазетий а йоакхо еш хилар. Цо віаштІехьдоаийт балха доккхий толамаш даха, балхацара къахьегамхой гІулакхаш коммунистически хургдола мероприятеш чакхъяха. Къьостта из хьахьокхаш я Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 47 шу дизара сийна укх деношка яьржа социалистически яхь. Пенгазеташкара хьалехар пахаддаш дегІа доагІаш хилар дика кхета а деш, цар чулоацам, сий айдалара укх тІеххьарча хана йоккха уйла тІайохийт Октябрьски района дукхагІйолча юххьанцарча партийни организацеша.

Районе арахецаш да 100 совгІа пенгазети сатирически листокаш. Уж дерригаш дукхагІча дакъе хан-ханнахьа арадувл, кепа етта материалаш дикагІа я. Коллективаш вахерах лаьца тайпа-тайпара материалаш кепа етт газетий оагІош тІа. Производственни план кхоачашъяр, социалистически яхьа итогаш, чурча торонех бзаза пайда эцара лоаттабу къовсам, производства новаторашта карагІдаьнарашта пропаганда яр, дикагІболча пропагандистехи агитаторехи лаьца дувцаш хула уж материалаш.

Городен районея хьажарга дукхаза а дикагІа лоархІаш белгалдаьд: локомотивни депо парткома орган — денна арадувла «Локомотив» яха пенгазет, бетта цкъа арадоала «ВНИИКА нефтегаза» парткома орган — «За автоматизацию» яха газет, «Октябрьнефта» НПУ парткома орган — «Разведчик нефти» яха газет, кхыдараш. Чулоацам дика хиларах, хоза кийчдарах, коллектива таханарча вахарах лаьца йола материалаш кепа еттарах къьостта белгалдаха деза уж газеташ. Вокххача маьхе да цу газетий хьалхарча плане коллектив ше хилар. Масала, «За автоматизацию» яхача газета цхьан номер тІа «Вай коллективера нах» яхача рубрика кІел кепа техаяр дика чулоацам бола материал. Предприяте дикагІа болча наха лаьца дувцар цу тІа. Цу номар тІарча «Дошо кулгаш» яхача рубрика кІал яр Георгий Владимирович Аванасьев вувцаш йола заметка. Автоматизаци, телемеханизаци конструкцеш, схемаш тоаяра цо даь доккхий белхаш, «Старогрознефта» промыслашта автоматизаци е хьалхара из волавалар дувцар цу заметка тІа.

Кепа еттача материалий чулоацамген лоархІамера дешаш дувцаш хиларген хьежжа хул газетий сий. Из дика кхета а ду цу газета редколлегеша. Цу газетах лаьца а масал довладе йиш я. «Тха декхараш» яхача заметка тІа финала хьалхашка латта хоадамболла декхараш дувцар. Цул совгІа цу декхарех керттердараш белгал а доакхар цо.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша доккха новкъостал ду пенгазеташта. Партбюрос, партийни, профсоюзни собранеша ханханнахьа ладувгІ редколлегешка, газеташ тІа язлерий актива цахаддаш шерью.

Цхьабакъда, массанахьа а иштта дика-м дац гІулакхаш. Цхьайолча коллективашка наггахьа мара арахецац пенгазеташ, хІаьта дешархой дукха безам тІабоацаш а дац. ДукхагІа йола материалаш чулоацам эсала болаш, моттигера нахарца юзаенна йоацаш общеполитически темаех лаьце, хьехамаши тІахьехамаши Іодеша безам ца боагІаш сагота хул. КІеззига автораш мара хилац уж материалаш язъераш. Цкъаза редактора ше арадоаккхаш а хул дерригa газет.

Цул совгІа, цхьайола статьяш идейни кхоачамбоацараш долаш, нийса йоацаш факташ йолаш, хила езача тайпара критика йоацаш хул. ТІахьежача хоза безам тІагІоргболаш хилаш тІехнахьара куц а. Газето дІадоладьар чакхдаккхара кІезига уйла, заметка ларрагІа яха рубрика наггахьа мара хилац. Цудухьа, хетаргахьа уж газеташ редколлеге членаша мара деша а дец. Царех лархІа дезаш да «Октябрьнефта» НПУ ОРС-а, Горэлектротреста, вагонни депо газеташ.

ЦУ БЕЛГАЛЪЯЬХАЧА организаций партийни организацеша из болча идеологически балха лерттІа йолхо ца ярах, газеташта кепа техача материалаша дувцар чакхдаккхара хІама це ларах, газете дакъа лацара къахьегамхой юкъе ца озарах хьахиннад уж кхоачамбоацараш. Бюрошкен партсобранешкен уж гІулакхаш ца дувцаш шераш дІаух, де дезача балхий планаш уттаяц, лерттІа болх бергбола нах харжаш редколлеге членалла, селькоровски активаца болх бац.

Пенгазетий чулоацам дІахо йоаача хана товбара, шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдергдолаш цар низ айбара «Пенгазетий хьалли царболх товбара де дезараш» яха дош июнь бутт чакхбоалаш дийцар парте Октябрьски райкома бюрос. ДикагІйолча газетий балхий цкьадола кхоачамбоацараши хІаьта уж дІадахара де дезарий невкъаши белгалдаьхар цо.

КПСС райкома бюро хиначул тІехьагІа из дош партийни собранешка дийца а дийца уж белгалдаьхка кхоачамбоацараш дІадахара хоадамболла гІулакхаш даьд дукхача партийни организацеша.

ХІаьта, цу гІулакха решенеш а ер уж кхоачаш ца еш йола организацеш а я районе. Масала, коммунистически къахьегама предприяте цІа лелаеча вагонни депо партийни организаце «Вагонник» яхача цхий газета болх товбеш яц. Цу предприяте пачхахьалкхен план массаза тІеккхоачашъю, дукхха кердадараш балха юкъехкухь. ХІаьта 13-ча августа из дош дийца а дийца газета редколлеге тІеххьарча хана болх во беш хилар белгалдаькхар депо парторганизаце бюрос. Цул совгІа уж кхоачамбоацараш дІадахара йола цхьайола мероприятеш а оттайр. Бакъда, духхьала къахата тІа уж мероприятеш дІаязъеш решенияр мара цхи даь хІама дац цо. ХІара денна арадувла дезаш дале а наггахьа мара ара-м даххац из газет.

Август бутт чакхбоалаш ба, цхьабакъда депо хьалъулла номер 30 июле кепа теха-м я. Бюро хилчахьа болх тоалургболча оагІорахьа цхьаккха хувцам хиннабац. Хьалха санна тІахьежача хоза доацаш, иллюстраци йоацаш арадувл газет. ДикагІбарех лаьца йолча статьяш тІа духхьала цар тайпана цІераш яхар а план кхоачашъяра цифраш ювцар мара доацаш хул. Иштта болх хьахьокхарах газет дешарашта бала пайда бац. Дувца деза из план мишта кхоачашъяьй, дикагІбарий опыта къайле гучаяккха еза, нах а дикагІа хІебовзийта беза газет дешарашта.

Редколлегешта газетий общественни активисташтен практически новкъостал дара йола мероприятеш віаштІехьяха еш дакхе белгаллъяьча партийни организацеша. Цул совгІа цар духхьалара декхар да газеташ тІа йоахача материалаша дувца кхоачамбоацараш дІаяоачача ешараш а яеш газета сий айдар, каст-каста редколлегей члений семинараш яр.

Селькоровски активае болх бе Іомаяра керттера дакъа лаца йиш хургья моттигера газеташкарча журналистий. Цар декхар да, вай вахарах лаьца дола бакъдараш кхы а сийрдагІа пенгазетий оагІош тІа хьахьокха ховргдолаш уж активисташ Іомабар.

КЪАХЬЕГАМА толам боаккхао нах ба, цудухьа газета хьалхарча плане тІа саг, цуй къахьегамцара, норкъоетзцара гІулакх хила деза. Иштта бэккхача лоархІаме да наха коммунистически кхетам балара, калаштивана хьаштдолаш а эшаш а долча кхыча дешех мадарра кзлар.

КПСС ЦК июньски Пленума решенеш — идеологически фронта низ бола программа я. Шеко яц редколлегей членаши, общественни корреспонденташи партийни организаце новкъосталца парте ЦК июньски Пленума решенеш кхоачашъяра, коммунистически общество керда саг хьалкхевара дакъера газетий лоархІам кхы а айбергхиларах.

Л. ЕВЛОЕВА.
КПСС Октябрьски района инструктор.

ДОХАДЕ ДЫНА ХАРЦ ГІУЛАКХАШ

ХЬАХУЛЛАШЕ а дьалах тешаш ца хулача саго цийла хьалха хиннарашкара хьаэц дьалах тешалга. Духхьала цунца дашша йиш йолаш да дынах тешарашта юкъе кагий нах хилар. Дына тоабана юкъе дизза дакъа дешаш волча боккхача АтагІарча Аляев Султана 35 шу, Ибриев Сайпудина 34 шу, Ойбиев Вахий 36 шу, Урус-Мартанерча Цакаев Ахмина 28 шу. Комсомольски яхача юртарча Хамерзоев Гумара 27 шу мара дьаннац. Сунженски района Первомайски яхача юртара 30 шу дьаьна вола Чаниев Дауд «шейх» хила кийлачун хиннав. Нахаца къамаьл доашаш, парна улва ца волаш, меца волаш, мож ца йоашаш, Іовужача хана керта кІал дакха мара цхьы хІама ца юллаш массехк шера аьхав из. Шайхалла тъаленадаш. Халбата воаллар далла эгІаз вахав: ший мож дІа а яьша дукен цахара юкъе юхакчаенав из.

Лакхе белгалбаьхарех цхьанена а ІарБий мотт хац. ТІакха «кІорІа» деша а мича ховргда царна. Шоашта цхьакка ца хоаша а дынах теш уж. ХІаьта кхетадеш ма дий цар из ду боккагІбарашкара хьацар. ХІанз кІеззига нах мара бац къорІа деша ховш, наггахьа саг мара вац ше Іоламачун маІан деш. Назранен района ІальНий-Юрта вай «Кунта-Хьажий» тоабаца дизза дакъа доацаш воле Евлоев ИсмаІал. Ше цу тІа хувцар кхета ца дешие а Іодеш цо яз. КъорІа ше дешача хана «Іальла меттаца» даьлаш ше къамаьл деш санна хеталу дынах тешачох. Цхьабакъда, дукха хьалха денз Іилмо хьахайт-м да цхьадараш ислам дахалехьа хинача дынашмара хьайІаь а долаш фаьегашн вахаре бокъонаш тІайола хиижь из хилар, дукен гІа хьаль а доааш.

Гаьнна хьалха денз хьалоагІаш да лоаман наха боккхий нах лоархІалга, царца хетачунга, яхачунга ладувгІалга. Цудухьа кагирхошта юкъе хІанз а тІахь йолаш а дынах ца тешарах лаьца массанена а хозаргдолаш шоаш хІама аьлча шоай сий доергдолаш санна хеталуш йола харц уйлаш. Нагахьа цу тайпара нах нийсду коммунисташта, комсомольцашта юкъе а. Коммунистически моралеца цхьана тарлургдолаш дац из. Дына а иштта къча дІаяхача замах юкелесча зенерча гІулакхашта а цакаддаш вай духхьала латтар дІадех вайгара пайте.

Каст-каста нийслуш да уж тайпара гІулакх а. Масала, гаргара саг, е вовзар венначa моттиге ходане вола лелаеча гІулакхех атеист ва цынна хетащ вола саг. Дынах буззабенна бэпца ший нолам а бьхаье мара ца веза из дына Іаьдалах «таьзете» декъа лаца аІааят. Цера кулгаш хьал а дьна дуІо дераштa юкъа коммунистащ а хул. Уж дьалах ца тешаш хилара шеко яц. Бакъда, дьалах тешарех бахьан цар дер ца деш Іе. Цу гІулакхаша а дынах юкедисараш хьалхоаттадара новкъостал ду. ХІаьта дукхача атеисташа шоай къамаьла юкъехкул дынаца хувзадеенна дола дешаш. Школе, дезала юкъе бердаш боккхагІчарта ладувгІеш хьаІомаду «дала мукъалахь», «Іадика дала йоІла», «дала моаршал лолда» яха дешаш.

Дына гІулакхаш віаьххача хана лакаре керттерчарех цхьа бахьен да наха хьина кхетам балара формайи методийи Іоткъама низ чІоагІа хилар. МоллагІа а кхыбода ду санна ислам а керпача хьалацта тІатодж. Ислам кердача хьалашка дІатарпе гІерташ ба хІанз дына керте даттараш, Цунах лаьца масалеш доаладе йиш я вай республикерча дукхача дына тоабех. Нохч-ГІалгІай калкъа дикагІдола ешарий муамаш шоай незмаштен зикраштен юкъемхуьль ду лелабераш. Кунта-Хьажий тоабаш хІанз фата етта, чІоидарг лелла йолаеиай. Къьостта кагий нах а озаш шоашта юкъе мехулла дукхагІа их цуснара лелалу цар уж дерригаш а.

Дына гІулакхаш дІа ца волали гаьна далора уж санна дола бахьан да наха юкъе Іилман-атеистически пропаганда бола эсала дІаоттабар. Атеистически пропаганда лерттІа ца еш йолча цхьайолча районашкарча ду хьаллоаттабенаш цунах дьаца шоашцахьа озаш дола хьехамаш ду дынах тешарашта. Масала, хІанз а тІахьа СурхотІа шоай гІулакхаш деш я эттера хьдцакьяра БатІал-Хьажийн Кунта-Хьажийн ше тоабе. Дына гІулакхаш къувсаш шоайла гІерташ йолта цу шин тоабех бекъебенна юртара берота дынах тешараш. ХІара тоабаена керте латташ цхьаца тхьамада волаш хила йиш ма яц, бакъда. СурхотІарче юрта Совета председателе Нальгиев Хаваже царех цхьанне а цІи-м яхаш. Дына духхьалара болх берах лаьца-м доц ала а дезац. Укхазара клуб болх беш яц, кагирхоша віашегІа а кхайтта цхьаца ха яхка моттиг яц. Ховш ма дий библиотекаш, читальняш, къахьегамхоша лерттІа сале Іарявола кхиндола гІулакхаш віаштІехь не даьхеча моттигашка дына керте латтараш фунмагІа даь а кагирхой шоашта тІехьабаха Іерташ хилар. ХІаьта вай дукхагІча дакъе атеистически болх дынах ца тешарашца бу. Вешта аьлча вай дынах ца тешарашцеи дына гІулакхаш хьаллоаттадераша дынах тешараш болх белга а ца тешарий уйла до юхйоахаре а да-кха из.

ЕР шу долалуш Урус-Мартана районера Ахказурова яхача юртара дынах тешараш корзагІбьина хьайлер. МоллагІа вале а цхьацие хабар ара даьккхалар «сиетла дунех ха кхоачалургья» аьна. Дынах тешараш ламазаш де болабелар. ВІаьххача ханна хийх даа хІамен кийчдир. Віаьта цхьайолча дезалаша шоай бераш деша ца дохийташ совцадир, шоаш балха ца болхеш чусайнар. Уж харц хабараш духхьала уж арадохача моллашта, мурдий тоабай тхьамадашта, мурдашта мара эшаш дац. Цхьабакъда, из ниттад дынах тешарашта дІадувца саг-м хилайзар районе. Хетаргахьа, из ца ховш хилайзео Урус-Мартана парткоме, «Знание» яхача общества отделене, кхийолча общественни организацей болхаоь. ВІарчо кІира даьккхар цар дуке хІаца-хІанз дах кхаш. Юххера из доходг ца хилараз шраш кхета а кхайтта юхаметта баьхар уж.

Дынах юкедацача тешарча гІулакхий низ бовзбена, уж дІалакера керттердар де цар ковроце дІакьемкхаш дола чаккъан лахар. Идеологически балха формаши средстваши дІаха шоайла юззалуш хилара чудеш Іа уж наькъеш. Юха ца увзалуш чІоаггІа дІагІагІорта деза дына гІулакхаш харцдара а уж цІендаь доxадеа а.

С. БЕРДУКАЕВ.

КХОАЧАШДЕРГДА ДЕКХАРАШ

Урус - Мартана производственни управлене «Лермонтовский» совхоза цхьоалагІча отделене Гадиев Орштхо керте даттача свекле лелаеча механизированни звенос тІанийца декхар дар 120 гектар йолча мейда хІара гектара тІара 250 центнер йолаш свекла кувцца аьнна. Ше денна дош тохамца кхоачацду цу віамигача коллективо, совхоза специалисташа яхачох 300 центнера кІезигагІа свекла яргьиц гектара тІара.

Гадаева ше кхельча свеклана дерригa гІулакх механизмашца, кубански механизатора В. Светличне методах даьа.

Г. ЗАКИРОВ.

ЧІоагІа къахьег «Грознефта» объединене Центральни ремонтно - механически [illegible] керттерча № 1 йолча цеха коллектива. 7 бетта план 103,5 процент кхоачашйир цо, планех йоагІачул 4,6 процент лаккхьий къахьегама овсарле. 8-ча бетта план а толамца кхоачашеш я. Цеха дукхагІа бола болхлой коммунистически къахьегама ударникаш ба.

Къахьегама овсарле керттерча дакъе лакхлу технологи тоаеш эргаккхара, производственни процессашта автоматизаци яра, рационализаторски предложенеш юкъейоаллера чотах. ХІара бетта цехе юкъейоалаю кхоъ-йиъ рационализаторски предложени. Цу дерриганеша чІоагІа лоаху продукци яккхарге дІадоар. Масала, дукха ха йоаллаш слесаре коммуниста Погосова енна предложени юкъейоалларах турбаш тІахьоазаца станока болх дикка аттана баьккхар.

Оатхалаш кийчъяра технологи хадданаа эргаййоаккхаш товю. Масала, балхе процесс аттача ялар бахьан долаш норма дикка тІеххкоачашйора Ахоева, Дарсигова, Грицакова, кхычар а. Нормировани общественни бюрогара цар дийхар шоай норма 20 процент лаккхъе аьнна, керда декхараш тІа а нйцар. Шоаш тІаийцаш декхараш толамца кхоачаду цар.

Сийлахь-боккхача Октябра дезача денна баха мабоегІара накъа баха социалистически яхь дальца болх беш я цеха коллектив.

И. СОБОЛЕВ.
ЦРМЗ № 1 йолча цеха начальник.

Сурта тІа: механически обработка е слесара Погосяна ьеча белгалонашка тьежаш воалл мастер Стрюков.

ХЬАЧУЭЦАРГДИЙ-ТЕШ БЕРАШ...

Шьалха юкъе, райисполкома улув хьалъеш латт 320 моттиг хургйола хьаьна віаштІара я керда школа. Цхьаболча дешархоша новкъостал ду из хьалъеча. Бакъда пункт боала дешархой шекбувл из 1 сентябре бола бе йолалургвиларх. Дукха балхаш да дешаш да хІанз, хІаьта из мища йоагІ.

Из хьалъю «Чечингсельстрой» треста № 2 йолча гІишлой-монтажни управлене. Дешара кердача шера беранта шоашкара совгІат яхачар дола чІоагІа хьахьег школа хьалъеча штукатурщикаша В. Ицкиевас, М. Абдурахеевас, Г. Плотникевас, кхычар. Царна тІехьабоеш плотникаш а, Х. Чапаева, А. Усманова, В. Недельника 170—180 процент кхоачашъю балха нормаш.

Школа отделени балхаш доладаьа 15 августа. ГІишлой снабженаб школа ханнахьа йистехкиа гІертаж. Цудухьа атта нийслургьяи лерттІа йоцца моттигаш, гІалаташ.

— Дешара сентябрь 1 сентябрь тІакхочеш йистехкиа дІалургба цаха, бакъда сентябрь 1 октябрь тІакхочаш мара йистееургьяц. — йоах прораба А. Хасанова.

— Цхьабакъда, теша хала да цу дешах, де дезаш долча балхашкен дешара шу доладала кІезига йиса нанаген диллача.

Массанахьа теха даьккадаш йияш, кирпич, электрооборудоване балхаш дац дайнадац, отажашта юкъера лагІаш бокъонца йистехаьикадаш, хІаьта цІйндашта, нейІарашта, кораш тІа бесар хьехкадиш.

Ши шу хьалха цу школа ненцаш хьалдеттар «Чечингсельстрой» СМУ-1. ХІаьта укх шера февраль бетта из болх шийга хьаьийр СМУ-2. Цо шерала йистекаккхара сухаьбац. Дукха ха яч цитa платникаш штукатурщиками баьнйта. ГІо деш бола болхлой тоъац. Бакъда нах ца тоъара йоакхо-м яц СМУ-2 кулгалхоша. ЧІоагІа ца ІалаъІыш гІишлое эшача материалашца.

Дешарахина школа цецахьа дІа ца кхачара безаь ба гІишлонхой. Иштта хьал отттарах беккала валлаи управлене начальник нов. Уинов а.

РайОНО декхаръ дешара кердача шера района юкъера бахІамарчиш школашка дешаш дувлаа 4005 школьник. Дешар шин сменаш мара ца дешийтера хІанз 24 классан цІа яц. Цудухьа безаха лоархІам беши да школа махуз лахула чакхагІа йистехкахар. Бакъда, цул уйла ец бац СМУ-2 кулгалхой.

Шерра нейІараш дийла чуваргий тешш школе бераш?

Цунах хаа ма шим да.

М. АЛАНОВ.

АМЕРИКА СОЦИАЛЬНИ ДИНАМИТ

Демократически партегара вице-президентала вахийта тарлуш вола кандидат а лоархІаш США вувцаш вола сенатора Хэмфре укх шера эшарь бетта ше къамаьл дош аьлар, «шийла чулькарча граждании сагал дохадар дукъа низаш дара кхы мел йолча пачхахьалкхенел тІехьхиннай ВіашагІкхийтта Штаташ дІадахача шера. Сенатори кийцараш расисташа шоай муІІарех бацаs гражданашта — неграштр даь дукхе низаш дар, тепаш, пожарни шлангаш, жІалеш, даьхан лехкачар найпа эцаш йиза электрически токах йиза металлически гІажамаш санна йола «цивилизованни» средстваш юкъе а йоахеш.

Хургдар дувцаш вацар Хэмфри, хІаьта а укх шера хьалхарча нах бетта хиннеча событеша хьахьокх. доахке шоаш наха дьача зенели эуламела тІехбела дага боланн расисташ хилар. Мекка къамашта юкъера набезама оагІув — США къуабезьенен къилбоседанен, малхбадахьа а малхбузеха а, укх тІеххьарча беттанкен кІиранкен мессел белгалйолаш цІаккха а хиннаяц ВіашагІкхийттача Штатташка. Вай дагадохийтергда алхха эттара унзамагІа доле укх тІеххьарча хана белгалдаьнна гІулакхаш.

21 июне Филадельфия яхача городана района (Миссисипи яха штат) цхьаккха лар йоацаш вайна дІаваьлар кхо зІамига за — гражданскин бокъонаш бахьан долуш къовсам лоаттабераш (кІай барех шиъ цхьа негри). Дукххалийхачул тІехьагІа, дукха та йоарцаш мара корадензар цар ийрчадаьха декъий. Иштта жоп делар расисташа расистски порядкашта духхьала къовсам лоаттабара штабе бахача накъа дехаш урвоттадар дукха Миссисипи яхача штате яха лаьрхІача кагирхошта, студенташта.

1 июле Джорджия яхача штата шоессийн накъа тІа вийна улдар зенаорa подполковник петр Лемюэль Пенн. Пени чухингача машина юкъе гІолла тІехбоалача куклуксклановцаш тоача йиттта вийнав из цхьаккха бахьан а доацаш, сататалле.

16 июле Нью-Йоркера полицейски шек а воацаш тоаче йийтта вийна 15 шу мара долаьза вола школьник Джеймс Пауль. Из вер бахьан долаш денна дом эттар Гарлеме бехача неграштен полицейкен юкъе, хІаьта цо ца дужаш массехк ди а даьххар.

25 июле Рочестера, йоккхагІа йолача Нью-Йорка штате кхоалагІча города, дара доавш хилар 500 полицейскенен 2 эзар неграх юкъе. Полице юкъеьхар гІажамаш, петаркаш, біаргех хий ухийте газаш.

2 августе Джерой яхача город (Нью-Джерси яха штат) полице топаш техар демонстранташта-неграшта, царех дукха нах лийца а дийцар.

16 августе расисташа Миссисипе кхы а нах бсабаьб ънна четар. Цу сарахьа цІаькка дов даьа граждански бокъонаш бахьан долаш къовсам лоаттабеча гурпалашта. Гринвуде 20 шу даьлнача негра Сайлас Макги кертах чов а я, хІанз геттара вочча хьал тІа ва. Дукха ха йоаццаш кІайчерех волча кхаь хулигано Макгене къиза йиттай, дашах аь гІажамаш а етташ, хьалхагІа «кІай бараш мара» чухаш да хинача кинотеатре из чувадар мара кхы бахьан доацаш.

ХІара денна дукхагІа віаьхлу расисташа лелаеча біехача гІулакхий список. Къьостта чІоагІагІа хьарбаьннаб Къулбехьара расисташ. Гражданскни бокъоний хьакъехьара закона чІоагІденначул тІехьагІа (2 июле) негрий моастагІий яха ца боаларaл сорІа, кхы тІа а, жахбисараш а хьарбаьннаб, юххера а закона духхьала дара хьовсам болабарна. Губернаторий-расистий, «кІайча граждании советий» куклукскланийн коалици, берчистаща барта а яха, взорнаша, тоцкаргкачтессача мушаца, бомбашца, етташ нах боабарца кхерабе гІерта маргІатонга кхувдар мел бараш хезагІа дола сергеаце законаш дІхаде гІерташ.

«Нью-Йорк геральд трибюн» яхача газето язъора, цхьайолча хоамаша яхачох, ку-клукс-клана членаш 50.000 сагага дІакхочаш ба — 1958 шера, организаци эттара чІоагІагІа кІазиттеннача хана хиннарашта нийсвоние наьха санна дукхагІа хиннаб.. Клан эттара хьаьрагІа хьунз Алабаме, Миссисипе. Луизиане».

ХІаьта, куклуксклановший «орроа» аьлча, адамаш гоама долаш уж хилар хьахойт. масала, къулбехьене штаташка шерра дІайоаржаеш йохча листовко:

«Оаха хилакха дергдоаш лоархІ, кІайчар къахетамах кІайчо раса даьттан тІа шоаш бахадга негритянски а бесаш долча Америкарча кхы мел долча а расаш кхетадеlга.

Цар лакхадайте негаргаш, кІай раса — тІеацента дахлача доал де бахъо йолаш дола раса хилар а из бэкъо къиачарга кхайте дега из ца хилар да»...

Расисташ дІеэнта доадоахаш бац республикански партегара президента гІанда тІа ха лерхІача Барри Голдуотерга а. Голдуотера программа — штатий бокъонаш шеоьярех моллагІа тайпа федеральни законодательствана. цу дакъе граждански бокъоний хьакъехьарча кердача закона а. Цу хьалге ноем программа. Торрга реакце лерхІарашта махетта я.

Белгалйоалаш я, масала, сийлахь-йоккхи дракон оалаш вола Шелтон Роберта, «Америка віашагІкхийттача кланий» лидера хьаьдена. Ку-клукс-клана членаш Шелтона тІахьийхар Голдуотера тІехьа кхадж тассара, граждански бокъоний хьакъехьара закон президента Джонсон хьаллоецаш хиларe цуа кандидатуре ца еттайна йиш йоацача кхоачаьу аьна, шиттача белгал а даьккха.

Из хьалдоацаш дукхача ультраьяттехьарча организацешкара чІоаггІа еха заявленеша хоахетадаь корзагІбаькхбаш республикански парте кулгалхой. Республиканций лидераша кхетаду, цу тайпарча наха юкъе доахаш долча «барзаца» дукха харжархой юхабаха тарлуш хилар. Цудухьа Херше (штат Пенсильвания) республиканский парте кулгаллий віашагІкхийттача лархІар чагІабаьрех, «культрах» наха гуча дІахадда. Кхы деце а, Голдуотера хабарах хьаккхайкадир «экстремисташ», ку-клукс-клана хьысацара, шоашта хетараш нах бабарeх, кхорамаш тІагтасарен, низаш дарея наькъашца хьахьоврчаде гІерта группаш» хьаллоецарг ца хилар.

Американски «агІабьрашна» массе тайпара хьалхьях расизм. Цар маневраша лерхІар гуш ба: хІанз а тоъал дукхача американцен воаххача расови предрассудках кІачча цІерга бода вийх Голдуотера булдаргболча оредствашта моттиг пайда эцнига. Куклуксклянах официально дІа а кхечире. Голдуотерен цуьна кхьбарашен де санна хьаллоаттаю американски мракобесий трабаш. Цу тоабаца шерра хийна а йолаь дукха ха е президент хаьр жимна хана мекка политически ражира демократизаци ешга дІадехаш болча американцашта дуьхьало я дуьхь.

Хургдолча харжамашка Голдуотера дорбоахийла йолча керттерча факторех цаІ а, віабарех дола белггалара цкъа дацьа шоайгарча антонний, къьостта а экономически дарий. гІулакш, цхьаьагра бокъонаш ияр дукъе неграша къовсам лоаттабеш хилара дувзадепна кхораш хилар. Къайле йолаш мича, Америца цар эттара тІеьагІа балха дІааьдр а эттара хьалхагІа балхара дІаяккхаш а хилар, хІаьта церграшка болча наьха дезала дастІаьрагІа дахра шоаза хІана ше аьнна кІезигагІа ма йиш кІайбаий дезале тІайоегІача дохадар.

Цу хьалцка негритянски организаций лидераша шоай муІІарeh бола низ гІахьийкаб, граждански бокъоний хьакъехьара закон чакхдоаккхара дІадехаш йола массови демонстрацеш митингаши тар ма ду социалеген хоржамашта хьалхара кампани йолча хана интеграцегахьа бараш хьаллацара уйле тІаерзаелга.

Негритянски лидераша беца гІахьекхарга пайда эргрейй, нагахьа санна выступленеш е ихаш неграшта юкъе ЦІур бахьаш расисташ ладеш ядиай Цу эттара жоп дала лоархІабеш диыжь бац. Буффало (штат Нью-Йорк) яхача города мэра Честер Коувэл, масала, предложени еннай город выетежда лорвеага декхац кинашка дарьхІа ламазаш дар ааьна. Цхьабакъда, американски наблюдателашта шоашта хетачох, американски общества хьаьйта лазар ламазашца дарбе хулургдолаш седла ніоаргдена да.

Неграша еха выступленешта «ХІанз нергІата ціа яхаш ніоагГІа деча кхйкамашта лайда зада кІоагга социальни экономически бахьенаш. Хьабо белх ца илар, къаргашкарa вахар, даргашо йола лахье мах, бараштa йола во школаш, дуни сий довлара бокъо ца хилара — уж а яккха кийчъеннача социальни динамита элементаш.

Американии обозревателаша хьахкагІа а дема дувцаш цар мекка рассова кхечамий агІарха, дІайха яха хургдаь яцш. ГІаллат бааьедаец уж. Общественни увдонга хьаттар чакхбаьнавул тІехьагІа гучадьнараша тарелл ду США негритянски проблеме 1964 шерарча оргагча чухьера политически проблемах эттара кІоанкогІа ко айгада.

И. КУРДЮМОВ.

ХЬАЙБАШТА—ДОАКЪАР!

ДАЬ БІАРГ ТІАБОАЦАШ

ДИКАЧА дацна шоай доахан диза долаш Іаннгара далийтар духьа доакъараш кийчдаь дукха ха я.

Сиха-а темпаш лел силос лаьттах йоллалга «Новогрозненский» совхозе. ХІанзле а хьалбиззаб хІаране чу 650 тонн силос чуйолаш бола кхо кІоаг, цул совгІа, хьалха хьаьнна силос а я укказа. Силос йоацаш 231 тонн йол. 540 тонн ча кийчдаьд совхозе. Вовхама эша силос 4000 тонн я.

— Цхьабакъа, оаха дукха я дукхагІа кийчъергба силос, вовхамерча ерригача торонех пайда а эцаш, — йоах совхоза керттерча зоотехника нов. Маковина.

Белгалдаккха дезаш да укказа транспорт тоъаш ца хилар. ХьажкІаш чуйцачеа болх беш 3 комбайн я, хІаьта хьекха силос дІаозаш 6—8 машин я. Кхай тІара силос лаьттах йоллача меттиге кхаччалца 12 километр ниъ ба. Цудухьа комбайнаша малькакха силос дІаоза машинаш кхоа а ца еш, комбайнаш сайца латта езаш хул.

«Дружба» яхача совхоза шоллагІча отделене ферме нийсделар тхо. Сатийна я силос лаьттах йоллача. Силос а яхьаш машин ярга хьежаш Іийне Іохайша багІа болхлой. Цхьабакъда, из хьакхоацаш яц. Хьаде хІама ца хиларах саготдення, наб етталущ ба болхлой.

— Мишта хІама а ца деш дагІаш ер денош дІаухийт-кх оаха, — йоах Кушхаджиева Айнде. — дукха ха я тхо силос кийчъе доладення. Юххьанца тха болх дІаболабенначе деношка дрзхьара тІаьхка машинаш яр тхона силос тІакхихьараш. Водителашта болх дика бора, силос нахаллаш тІаозаш яр. ХІанз мишта? Укх деношка тхона Гудермеса автобоахамера йита кхо машин комбайнаша хьа малькакха силос хьзоза кхоащ, водителаш я балац Іуйрийна 10 сахьат даьлча мара балха ара, хІаьта тхо укказа 6 сахьат даьлча денз дагІаш хул.

Къамаьла юкъелелх кхалнах — Дудуркаева Кейпа, Дуяуева Жовжан:

— Тхона хІара сага дийнахьа оттаяь норма 30 тонн я, пхьабакъда оаха из кхоачаш-м яц. Норма мишта ю укказа кхоачаш, натаьха сийна тхона бІарчача дийнахьа нкъар а 70—80 тонн мара ца хилча.

Белггала, чІоагІа воча хьала тІа да укказара гІулакхаш. Силос лаьттах йоллара темпаш лоха хилар хиния Іаш цун зулам. КІоаг кацнахьа дІа ца къайлача, кІалхара ерргга силос Іаьрж а лийя йохкалла йоалу. Хьанна хьашт да цу тайпара силос? Мичаб боахама кулгалхой?

Новкъа лале а, тха аІаштІехьлаланзар е зоотехник а, е ферма бригадир а силос йоллаш латтача бІаргаго. Силос кийчъяра темпаш мишта лел а дийнаво из миштай а, аьнна царга хаттча безам бар тха. Цхьабакъда, мамогга сихагІа ца гІулакх тахка а лер тІа дакхха а дехкарийла бараш уж ба.

М. АЛБОГАЧИЕВ,
тха собкорр.

Сихде балхаш

КХОАЧАМБАЛЛА доакъар ца хиларах шерра-шера йокхка хало ю Урус-Мартана производственни управлене «Горец» совхоза хьайбаш леладераш, геттара хІезига шура йоакхх совхоза фермашка Іен заманахь. Цхьайола ха шура яккхар диц а далийта ерригга уйла доахан моцалла ца дойташ Іаннгара дахара тІаяхийта езаш а нийсъеннай цигарча хьайбаш леладерий. Кхы товлуш даш из гІулакх укх шера а. Цу опыто Іомабаьчра тара бац совхоза кулгалхой, эсала лел совхозе силос кийчъяр сенка бола лоархІамера болх.

Плавах йолда еза силос 21 эзар тонн я. ХІаьта дІаелляр ец 8305 тонн мара. Из йолх дІаболабаьча 23 дийнахь совхозерча 11 комбайнаца из мара силос дІа ца йоллар йокхха ладарло я.

Эггара эсалагІа латт из гІулакх совхоза шоллагІча отделене. ХьалхагІа цу отделене дахар тхо. Во сурт дар тхона хьалхашка эттар. Сеца латтар силоса моша хьажкІаш хьокхаш йола йиъ комбайн. Цхьан метте гулбенна комбайнераш багІа. ДІа-юха къамаьлаш деш гучадаьлар комбайнерий балха юкъера кхоачамбоацараш.

— ХІара комбайна тІехь кІезгагІа яле а кхаь автомашина хила езача тхона лиятка мара цхьаща кхачец, — йоах комбайнера Ахмадов Аьба.

Цудухьа дийнахьа 4 гектар хьажкІий хьакха езача тхо шин гектарал тІех доацац-кх, аьле хьаллоац Ахмадова дІадоладаьь къамаьл комбайнера Эльсултанов Іумара.

ХІара денна комбайнерашиш шортта машинаш хургьи шоана аьле вода отделене управляющи Абдулхиджиев Хьеваи. Бакъда, пунах даьсса хабар мара хІама хиннадац.

Шоашкара машинаш силосиш масса дІакхахьара йоагІача бесса кийчъяьнц цига. Ардакхаш а теха лакхъе езаш йола машина борчаш шоаш хиннача тайпара йитай. Цудухьа кІезига мара силосиш масса тІайотта аІаштІехьдалац шоферий, хІаьта из а дІайоллача дІакхачалехь а геттара дукха Іолег. Цу даьхье хІама даьдац шоллагІча отделене кулгалхоша а.

Цу тайпара дола кхоачамбоацараш дукха хилар бахьан долаш отделене къахьегамхой аІаштІехьдалац дийнахьа 50—70 тоннал дукхагІа силос дІайолла. ХІаьта царгарча техникага хьежача дийнахьа 150—200 тонналл кІезигагІа йоацаш силос йолла дехкарийла бар уж.

Во ду уж балхаш совхоза кхоалагІча отделене а. Отделена управляющеца нов. Хаципевца тхо силос хьокхача кхай тІа дахача цига Іадаьмате сатийна яр. Цхьан метте дІаоттаяь латтар кхоъ комбайн. Гонахьа цхьаькха саг вацар. Из яр делкъал тІехьагІа ши сахьат даьнна ха. Селхан догІа дийлхандаь баьхка хургбац ераш тахан балха, йоах Хациева комбайнерех лаьца.

Цу дийнахьа комбайнаша хийцна болх бе йиш яр. ХІаьта а болх дІаболабайтар дуьхьа аІалла хІама ца дош сатийна Іийра управляющи Иштта мара ихы терко ца йирах хІанз а 800 тонн гаргга мара силос кийчъяьнц отделене къахьегамхоша. Ала деза, торонашка диллача цар шоаза дукхагІа силос дІайолла йиш хиннарга.

«Горец» совхоза ерригача отделенешка силос йоллачара гІалаташ сиха дІадаха йиш йолаш да. Цу гІулакха совхоза дирекце, партийни организаце, специалисташа пахаддаш тІахьожам лоаттабе беза. Тиллайта йиш яц силос дІайолла еза ха.

З. ГЕЛИСХАНОВ.

Мехка эггара хьалхарчарча городера «лаьтта» яьнай «Караваево» яда Костромской юртбоахача институт. Хьалха хиния «Караваево» яхача совхоза ларда тІа хьалъяьча денцара горонеха цьалкара ергІа гураьца болх бе йолалу. Керттерча корпуса чу дІатарденнай институте ерриге факультеташ. Нах чуввешаьаьй 1200 моттиг йолча студенческа гІаь общежите, професоорско-преподавательски сростава хьаьддаьча маесехь аІенешка. Болх беш я столоаи, бергий беш, поликлиника, тиха. 32 здании гІарсаши хургда институте ерригача комплекса чу йоагІаш. ДІахо хьалхо лаьрхІах культура ЦІа, юьвера школа, стадион, иеж ду бассейн...

«Караваево» «Заволжский» яхача специализированни ренетабельнни учебни боахамашка болх беш ба 23 Социалистически Къахьегама Турпал а волаш бола опытни кулгалхой юртбоахама производства мастераша. Цар кулгалла Іомалу студенташ къахьегам кийса аІаштІехьбаьаццка, юрбоахама техниках пайда дакагІа яцц, юртбоахама культураш хьалхкеча прогрессивни приемаш цхьенкхахьа, хьайбий боахам догІаболаба.

СУРТАШ ТІА: агрохими кафедра заведующи профессор М. И. Касаткин агрономически факультета студенташца хьажкІий опытни кхай тІа: «Караваево» яхача институте керттера дешара корпус лоехьа.

А. Акимовеи И. Дисмавен урташ ТАСС фотохроника.

СИЛОС КИЙЧЪЕШ ЛАТТ

Сихбенна хьайбашта доакъар ІалашІеш боакх Урус-Мартана производственни управлене «Гехинский» совхоза шоллагІча отделене механизатораш.

Силоса лаьрхІа моша хьажкІаш чуяца йолаяьй цига кхалагІча августе. Цу дийнахьа денз силос дІайоллаш ба механизатораш Эсимбаев Ваха, Митраев Денисолта, Базаев Къоасам, Эсембаев СаІид, кхыбараш.

Денна норма 4 гектар мара йоацача 6—7 гектар хьажкІий хьокх царех саго, йоах отделенерча комсомольски организаце секретара нов. Магомет-Мерзоева.

Зеха довц механизатораша хьийги къа. Цар баьча балха нийса учет лелаеш доагІар дІалу отделене кулгалхоша.

Механизатораш чІоагІа раьча ба № 3 йолча Грозненски АТК шофераш. Цар бехках цІаккха саца деьттаяц силосин комбайнаш. Уж ба шофераш Эдельханов, Усмаев, Магомадов.

ТІера хьажкІаш хьекха мукъалаьнна лаьтта сихагІа аха йиш хургйолаш аІаштІехьдаькхад шоай гІулакх отделене управляюще нов. Бехоева. ХьажкІаш чуийца яьннача участка тІа шоай тракторапш тІадоакх трактористаша Дадашев Іале, Акмадов Солта.

Г. ЗАКИРОВ.

Къахьегамхоша язду

Йоккха уйла тІаяхийта къахьег крекинг-завода № 13-4 йолча установка стабилизаце оператора Демяненко Валентинас. Керттера фракци хьакъоастаяр говзалца чакх а доаххаш дикагІа йола бедад лоаттаю цо химикашта.

Установка группкомсорг Демяненко Валентина номер шиь йолча школа 7-гІча класса тІехь шефство лелаеш я. Цо дешархоша установка хьакъехьа стенд кийчъяьй, заводе царца экскурси яьй. пенгазет арадатара новкъостал ду.

Установка комсомольцашта дика довз а деш сайрийнарча химико-технологически техникуме деша ягІа Валентина.

Сурта тІа: стабилизаторо болх мишта бу хьожаш йоала оператор В. Демяненко.

В. Данская сурт.

ХЬАЛХА ЛАТТ КОНДИЕВА

Вашка дукха ха ю Кондиева доаркалла болх беш йола. Кхо шу хьалха ера из цу балха Наурски производственни управлене кхоалагІча отделене шурий товарни ферме. Цунна дукха безабеннабар из болх. Ше дІайолаеннача хьалхара деношке а доахангара дукхагІа шура яккха уйла йолаш къахьегар Нанcата.

Из хадданза Іомалора фермабоккхагІболча доаркашкара, къаьстта йоккха опыт йолча Е. М. Бойченкогара. Іома а еш хІара денна ше беча баьца юкъеккхухьар республика дикагІа болча доаркай «Наурновский» совхоза Альти-Юртарча отделене Варахоева Лемкай. Шелковски управлене «Червленный» яхача колхоза Авилова Елений. «Красный пахарь» яхача колхоза Нагуманова Галиний, кхычар опыт. Цу дерригане новкъостал дир цунна республика дикагІчарел цхьа доярка а хиния дІаоттира.

1964 шера хьалхарча ах шера шура яккхарах яьча итогех республика хьалха латтарех а хиния дІаоттар Кондиева, шийтарча бийтта Іаттах хІаранегара 1993 килограмм шура яьккхар цо.

М. ИНАРКИЕВ,
зоотехник.

КОМСАШ ДИКА КХЕЮ

Сеца денз боад къовлабаллаца болх кхехкаш латт Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутата Садулаев Калас кулгалдеш йолча комсаш лелаеча Урус-Мартана «Новосельский» совхоза шоллагІча бригаде.

50 саг ва цу бригаде, дукхагІбараш нохчий кхалнах а болаш. Дика гІулакх даьл цар комсашта, ХІанз дназлагІа оасар даь яьннай бригада.

Планах гектара тІара 50 центнер яккха йоагІача метта 53 центнер яккха лерхІ комсаш лелаераша. Саг юкъера къоставо хала долаш болх дика бу цар массене а. ХІаьта къаьстта белгалбаьнца ба Хасханова Бандеи Часниева Зебити. ТІехбаькха болх дика барах Сийлен грамотащи ахчан премещи еннай царна.

Совхоза эггара дикагІнарех цаІ я Садулаева бригада.

А. ВОЛОВЩИКОВ.

ТХА ДОШ ЧІОАГІА ДА

ДІАДАХАЧА шера итташ центнераш шура паччахьалкхенна дІа ца луш тІайнсар тха ферманна. Ер шу шоаш дІадоладеш хьайбаш леладераша лаьрхІар шоай юкъахдисар дІакхоачашде. ДІадахача шера шура яккхара тхо тІехьадисар деттача доаханца Іаьхара доакан дукха хиннадь. Цул совгІа йоагІача тайпара уйла яцар хьайбаш кхабара а.

Укх шера эггара хьалха доладеннад тхо доаханна телача доакъарца карбамид тела. Цудухьа, детта доахан чусоцадаь кхоабача хана дукхагІа царна тийнар ча мара доаццашехьа а, белокаш ца тоъаш дола гІулакх гучадаланзар, шура эшаенна болх хилакзар.

Хьайбашта искусственни осеменени яра гІулакх дика аІаштІехьлаьккха хиларо тхога торо хулийт детта доахан хІара бетта-бетта дукхагІа хилийта.

Дика товдена а долаш Іаннгара даьнна доахан хьалхарча бетташке а денз сихха шоай продуктивность лакхъе доладелар.

Ахка юкъе а кхаьча даьгІенашкара эрий тІаьнна баьцаш йокъаяла йолаеннача хана, детта доахан юкъ-юкъе лиецерна тІайолча кхашка доажадора оаха.

Июль бетта ерригача тха ферме 50 эзар килограмм гарг-га шура яьккхар. ХІара кхоабача Іатта лоархІаш июль бетта оаха яьккха шура 262 килограмм хилар. ХІаьта Елисеева Мария, Колпашеева Мария, Дмитрова Анна яхараш санна болча доаркаша — шоаш леладеча доахангара июль бетта хІара кхоабача Іаттагара 290—320 килограмм.

Укх бетта хьалхарча итт дийнахьа 18837 килограмм шура яьккхар оаха, хІаьта цунах 17630 килограмм пачхахьалкхенга елхай. Из эзар килограмм дукхагІа хул июль бетта тІехьарча итт дийнахьа елкачул.

ТХА ХЬАЙБАШ леладераша аІоагІа теркo ю шура хьаьвахилийтара. Вокх доакъарех совнагІа хан-ханнахьа концентрированни довкъараш тел оаха доахана. ЦІенъяь шура Іоткхха гІерт хІара доарка. хІаьта цудухьа ферме йоаккхача шурий хьоанал 3,8 — 3,9 процент я, базиси хьоанал 3,7 процент йолш мете.

Укх шера пачхахьалкхенга шура йохкара плаи 3660 центнер я тха ферма. ХІанзле а елхай 2720 центнер. Шера план 15 октябре кхоанашаь яккха дага да тхо.

ХІара кхоабача Іаттагара шура яккхара а дика лел тха гІулакхаш. Планах хІара кхоабача Іаттагара 1680 килограмм шура яккха езаш да тхо укх шера. Оаха хІанзале а яьккхай из 1430 килограмм, ХІара Іатта лоархІаш оттаяь шера шура яккхара задани 20 сентябрь хьатІаккхачалехьа кхоачашъергьа оаха.

Д. КОРОВЧЕНКО,
Шелковски производственни управлене «Коммунизмагаболх» яхача колхоза 3-ча бригада МТФ заведующи.

ХЬУВКЪАДЕРГДА БАЬЦА ДААРАШ

Гораташка а юрташка а бахта мах кердача баьца дарарашца ІалашІар — баьца дараш кхедарий сийлаьь декхар да. Из декхар шийна хьалхашка оттадаьд «Джалиев яхача совхоза пхелагІча отделенерча баьца дзараш леладеча бригада.

Къаьст - къаьстача звенощца бригаде къахьегаш ва 106 саг. Уж дукхагІа бараш доккхача хьинарца йола беш бола кагий нах ба. Бригадина кулгаллу опыт йолчу бригадира Шамаев Лекас. Бригадо лелабер 80 гектар лаьтта да. Цу лаьтта хьалкхею: 30 гектар помидораш, 10 гектар нарсаш, 10 гектар хохаш, 18 гектар моркоаь, кхыдола баьца дараш. Бригадо хьал а кхоьь заготовительни пункташка дІачуеннай 13 тонн нарсаш, 2000 килограмм укроп. Нарсаши помидораши хІанз а дІалуш я.

Баьца дааран кхедара болх дика бу совхоза шоллагІча отделенерча Балтиева Маймонта звенос. Цу звенощарча 32 саго леладераш 30 гектара тІара баьца дкараш да: кабуц, нарсаш, помидораш. Звенос хІанзле а мах беча организацешка дІаеннай 44 тонн нарсаш, кхы а дукхагІа помидораш.

Бригадо баьца дараш дика хьал а кхедаьа сихха мах беча организацешка дІачуталаш а да.

А. ГАПУЕВ,
тха штато воаца корреспондент.

Яьссаленца дарбаш дар

Яьссаленийн новкъостална дарбаш де йиш йий лазараштa цу тІа а медицино хроническе лоархІараш хилча хІаьта а? Московски хирурго Сафронов Александра гучаяьккхача дарбан методо бокъонца тешал ду из тайпа дарба де йиш хилара. Практико хьахьеккхачох, керда тайпа дарба—вакуум терапия—чІоагІа пайдане да ца дерзаш дукха ха йоаккхача тайп-тайпара хьажиннача трофически дІпаццa къовсам лоаттабара. ХІанз вай дувцача гІулакха фаьлгаш юача пакацей—массе тайпа лазараштa дарба деш йола средство санна я вакуум.

Нийслуш хиннад, дукхагІва аьлкъе човнаш хиннарий е лозабаьрий, тромбофлебиташ яха лазараш кхийтта е цІий пхьаьнаш варикозни шерденна хиннарий когаш хулаш долча халача лазаро когаш дІадаха дезача кхоачавеш. Из деррига а хІанз дІадаьннарг лархІа дезаш да. Цхьа эзари ах эзари гаргга саг дукхача шерашка цар бала хьийгана газарех хІанзло а верзаваьь хирурга Сафронова. Йоккхача клинически материалаца цо хьахьекхад цхьан ханна еса аутопластикаца—кхычахьара даьккха цІока а хотташ еш йола вакуум-терапе метода геттара дика хилар.

Фу маІан долаш я вакуум-терапи? МалагІча накъдашца аІаштІехьдаьннад пун автора лазар эшале?

Сафронов медицина юкъевена Брянски машиностроительни заводера. Цун ветеранашта хІанз а дагавоагІа къона электросварщик, дикагІа вола рационализатор. Из вера тІом болабалале шу хьалхагІа, изобретательствацара бокха безам шийца а баьаш.

—Ленинградски тІема-медицински академе курсант волча дана а,—дувц доктора ше лийхарех,—аІашагІъеллар аз фонендоскоп—присоска. Массаза а прибор кулгаца догІа дІатІа а уттуеш лаьдуеІ лоро пациента веро беча бахкага. Из чІоагІа хала болх ба. Цхьа-дале, кулг муша доацаш хул, шозлагІа-дале, кІагнг-дукха е пІалгаш хьадини ца эша таташ дуа фонедоска чу. ХІаьта аз яьча прибора шіара кІаьда йистош я; цІека дІатІаоттайнча, тІа а лете, ше йоалаш хул из.

—Иштта яр вакуум метера хьалха со пайда эіа воладеннача хана,—велакъеж доктор.—Уж оа «гІулакхаш» дІахезача фронта медицински службе командующа тІадкалар сона човнашта хьерчаю материалаш кхое йиш хулий таргйола аппарат кийчъе аІашІехьдолаш хьажа уйла сага.

1942 шера, мехка хала денош тІаьттача хана, дар из. Дукха зарош болча доархошта дийн човнаш сиха бийташ боамбинзар. Военврач волча Сафронова фронта юкерча аэродрома мастерскешка авиационни лаьтта насоса ломпаш вакуум-аппарат дар, говнашта юкъе наконечникаш е сиха сетташ йола хьалча шоакагаш, трубкаш, отстойник елгар цу устройствах. Геттара дукха е езаш хиния операцеш дІайолийне хьалагІа човна чура мод а сел а хьосаза вакуум аппарата новкъостал дергда аьнна хеташ дар леладьр. Човнах кІезиг-дукха а дІатьоццанерча чІоагІа дезар ду уньхочод. Цхьабакъда, дукхагІа йола хирургически операцеш нарвоз а яле еш я, хІаьта вакуумца чов цІенъеш хилча марлех яьча томпоно миссел лезар а дац.

Механически томпонаш йола болабаь дукха ха елалехьа. Сафронова гучадаьлар, човнаш хьаІуедаш чура цІенъярца массо заркул сихагІа ерзаш хилар.

Сафронова цІавкха а дилаш цкъа госпитале шийн вакуум-аппаратаца хронически цамогар лоцаш бола унахо ше верзаваь. Хала чов хиния турпал воцар из. Фоартан тІара цІолкаш шин шера дІа ца йолаш бала хьеташ хиния беакама заводачара шофер вар. Вакуумированни а еш аьца операцеи тІехьагІа цІеиенна из верзара ши кІира за мара эшанзар.

Массе а тайпарча инфекцешца лоаттабеча къовсаме организмана новкъостал дикагІа дергдолаш гІулакх аІаштІехьдаккхара тІагразь я хирурга Сафронова методика.

Керттердар—лакхача вакуумца болх беш доаца цІека доакъош дІадаккхарал совгІа, уж дІадаьха тІехьагІа чуьхьлнна ясса моттигаш цІий, цІекан дулхан вакъера стерильни коачал йозаьча догІа клеткай протоплазмаш, кІоаргга цар чура хьаула бесструктурни белкови вещества аІашагІа а аиь хьалиниача сирсаца хьагІнаэр. Из масса, практикон микровмацион хьоьаьккхачох, вакуумированни цІоадаеча догІа тІа сиха догІа а уаш йокъонца ераш санна йола елдаш а хила дІаотт, тІаякха чов вра.

Укказа йокха лоарІам болаш да вакуумо чов геттара цІена лоаттаеш хилар, ХІаьта из иштта нийслуш хилац яьча метадаца дарба дечa хана. Из иштта хилар бакъдий хьаьнак дукхана а дахьача заманца.

Хоаш да, тхьовра хьадха, човнаш дика цІенъергйола хІамаш йоацаш хиннача лораша-практикаша човнаш багенца чура мод хьа а Іуедаш ерзаеш хиния хилар. ХІаьарча практике цІолькашта бинкаш а мегІаш бароский методах ду дарба. Човнаш анатомически цІенъяра принцип, наша пайда нійцаб нарна юцран, нем тоалагІнш обработке яча метолашка а Преображенске антисептикаш деча класснчески тохкамашка а.

Из долла яІаме ишта да. Цхьабакъда, лакхача вакуума ницаз догІаца хулаш йолча процессий механизмаца дух тІа валарца дувзадення дола деш хІанз укх сахьата. новкъа хале а, кІоаргга теоретически къовсталанза да. Дукхьал из бахьан долаш тІадилла укх шере а Москве трофически кхаьашта лора Сафронова методаца дарбаш дергдола больница шийца Іилма-тохкама лабораторий а йолаш хьеглнна. Дарба дара керда метол Іомаеча дикъа лоацилга тІаидилаа Мойковски Іилмахой коллективана.

Дукхача шерашка ше лаьхача практически эемех йолъ Іалаьнате дика материалаш кийчъяьй Александр Сафронова монографе тІа кепа тохара. Цо ерзаш дукха за йоакккхаш йолча хьаашта дарба деш болча лорашта лаьрхІа цо кепа тоха йхьийтай кердача методах практике пайда эцарах йола инструкци. Сафронова новкъостала медицински техника. Керттерча управлене специалисташа вакуум-аппараташ промышленноста хьаяра хилайзи аргІоаца техни чески документаци оттайр. Геттара керда а яьнна дІайолаенна авиационни лаьттай насосий спотомкашто. Цар хьалхара серийн хІанзле кийн а яь дІеннай Москва, Украина, мехка кхыча районий хирургашка.

—ЦаІ, шиъ шу ха яьча,—аьлар Сафронов Александра пресс-конференце,—цІенкха а хьега безаргбоацаш халача балес—ца ерзаш дукха за йоахкаш йолча трофически човнах лазагІатбакаргба вай нах Хіаьта цу гІулакха вайна новкъостал дергда цхьан ханна цу цІопа тІа а догІаш вакуум-терапе метод дІабоаржарна.

Александр ЗУВВ.
(АПН).

Доазол дехьара

ФРАНЦЕ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ

ПАРИЖ, 26 август. (ТАСС). Тахан Министрий Совета арг1анара заседани гулйир республика президента де Голла. Дунен халкъашта юкъера г1уллакхаш дуьцаш заседание къамаьл дир кхуьча мехкашкарча г1уллакхий министра Кув де Мюрвиль. Цул совг1а, Министрий Совет хьежар мехка чура г1уллакхий хьакъехьарча массехк дешага.

Информаце министра Пейрефита, пресс - конференце журналисташа деча хаттарашта ше жоп телача хана белгалдаьккхар, французски правительства Вьетнамера г1уллакхаш переговораш ира ваькъаца сихха лер т1а дахенча даргдоаппаш хьалхаг1а а санна лоархIаш хилар, хIьта цу г1уллакхо мохк нейтральея ваькъа т1а а боаккхаргболаш. Вьетнамера г1уллакхаш укх т1еххьарча деношка ч1оагг1а телхал, аьлар Пейрефита.

Министра д1ахо аьлар, французски правительства яштта кхоачушьо Конгов Кипрев г1уллакхашта юкъе ца г1ертара принцип.

ЕЗА РЕЛИКВИ

ВАРШАВА. Цыбицев яхача моттиге (Зеленогурски воеводство) къьварча здание ийна к1алхара корайьй Германе Коммунистически парте организаце байрах. 31 шера хьига кулай из. 1933 шера Гитлерга 1аьдал кхаьчачен фашистски террор эттачен хана коммунисташа д1алочкъаьв хиннай из. Ца талхаш дика йисай байрах. Германе Социалистически едини парте Олерерча Франкфурта окружной комитетага д1еннай из.

КАНДИДАТАШ ОТТАБАЬБ

НЬЮ-ЙОРК, 27 август. (ТАСС). Атлантика-Сите к1алл боах беш йолча демократически парте съезде США президентала хьала кандидаталла оттаваьв Л. Джонсон, Л. Джонсона кандидатура дукхьала ца1 мар хиннаяй, х1ьта съезде кхадж а ца тоссаш ч1оаг1йир из. Демократически парте США вице-президенталла харжа кандидаталла оттаваьв Миннесота штатагара сенатор Губерт Хэмфри. Самолетаца Атлантик-Сите веаача президента Джонсона а оттайир цун кандидатура.

«СУД К МОАСТАГ1АШТА»

БРАЗЗАВИЛЬ, 27 август. (ТАСС). Конго Къаман совета (столица Браззавиле а йолаш) председатела Леон Ангора т1ахьехам бир «вай революце моастаг1ашта судаш яр» дукъа халкъе трибунал в1ашаг1йоллара. Къаман собрание чрезвычайни заседание ше къамаьл деча хана Леон Ангора бехке йир доаллахарча Конго правительство (столица Леопольдвиле йола) Конгоча (Браззавиль) дукьала тийша балхаш лелаларах.

Заседание къамаьл даьча премьер-министра Паскаль Лиссубас белгалдаьккхар, мехка дукьала «доазол дехьа кийчбаьк вай революци то1ар дукьа вай парг1атонна дукьала берзабаьй бола тийшаболх в1ашаг1боллаш летташ хилар».

Карибски форда мехкашта т1ера ураган

НЬЮ-ЙОРК. Информационни агентстваша деча хоамах, Карибски форда бассейне «Клео» яха ураган г1еттай. Гваделупа (Кагий Антильски г1айреш) яхача т1айренна т1аг1олла д1аяхай из. Цу г1айрен т1ара 14 саг вийнаа, б1аьвнена човвнаш яьй. 20 эзар совг1а саг тхов-к1ийле йоацаш висав, Шекар доаккха эрзи бинийшин т1айола дерригa кхаш х1алакдаьй. Массехк б1аь ц1а х1алакдаь д1адаьккхад, дохадаьд итт эзар совг1а ц1а. Дерригa а хинна зе 50 миллион доллар лоархIаш да.

Ураган къилбаседа-малхбузенгахьа йода, хIьта соахка «Флора» яхача ураганo доккха зе даьча Гаити яхача г1айрен т1а д1ат1а а кхаьчай.

Миха массал сахьата 175 километр я.

Агентстваша хоам бу, миха массал, хетаргахьа, сахьата 225 километр хургья, яхаш. Ямайка яхача г1айрен т1а ураганах лорабаьлара деш балхаш да.

Кубински правительства а цу тайппара къахкайнадаьд Ориенте яхача малхбоалехьарча провинце г1уллакхаш геттара кхераме хилар. Ерригача Кубе г1олла лаьрхх1а деш балхаш т1айоаг1ача «Клео» яхача ураганах баха нах лорабар дукьа. То1ача, хий т1адовлача районашка баха дукха нах х1ензле а кхераме йоацача моттигашка д1абитаб.

РЕПЛИКА

ПЕЙДЖ РАЬЗА ХИННАВ, АНГЛИЧАНАШИ АМЕРИКАНЦАШИ Х1АНА БАЦ РАЬЗА

Укх т1еххьарча хенаша «Дейли экспресс» яхача английски газета корреспонденталла болх беш хиннав Мартин Пейдж. Дукха ха йоаллаш шийн пхьи корреспонденце т1а цу журналисто белгалдаьккхадир, советски столица хьалла ше волча хана медицински г1уллакхех. Москве бахача кхы мел болча ваьхи а санна, пайда оца боьхо йолаш ше хинна хилар.

Англе «лора т1акхача г1ерташ уллахой хьежаш, х1ара денна хьерчаденнача журналий оаг1ош хьаехаш баг1ача цамогача ваьха а, — язду М. Пейджа. — шигарча лорий я санна дикза бальдаш да сох а сона лорал деча советски лорех а хьига».

Х1ана? Да, цкъа-дале, х1ьта из керттера а да, СССР-е деш дола медицински г1уллакх мах боацаш, пачхахьалкхен чотах деш доландаь. Шозлаг1а-дале, белгалдоакхх английски корреспондента «дукхаг1а яьккхане а ах сахьат мара ха яккха еззнзар са лорага хьежиш ваг1аш». Х1ьта кхозлаг1а-дале, — советски лорий балха ди яхт сахьат мара а вац.

Из долла х1ама доацаш да, хоаш маларра, е Англе а, е пхьанна а кхуча капиталистически мехка а, къьметтел Америка В1ашаг1кхийттача Штаташка а. Цу доллача х1аменца дувзаденна гойтача хьашт долаш хургья АМА—дарбаш деш йола США-ра берригаш а х1ана бац дьвва бола лораш юкъебоаг1аш йолча американски медицински ассоциаце члений г1уллакхаш хьакьоакхаш йола массехк даннеш.

Ассоциаце членаш — укх частникаш ба. Уж в1ашаг1кхийттаб, белгала йолаш йолча шоай монополех пайда а ваш, шоай клиенташкара мамогга дукхаг1а долларaш дахар дукьа.

ТАСС-а нью-йоркски корреспондента беча хоамах, цхьаьбакьдаргда лора т1аводарг 10—15 доллар доакхх американцагара, апендицита операци ерг — 175—200 доллар, оьаш в1айохарг—500 доллар, цу т1а больнице да яккхарах доакхха дукха ахча а.

АМА-рча эскулапаша шоай дай-мехкахошта т1ера «ц1ена» мишта йоакхха хоргда укх г1уллакхага хьежача. Бераш деча ц1аг1а бер хаьча нанней берах г1уллакх дерг вайцига юкъера лаьрх1ача 60 сом, е 64 долларя массех пенти лоха паччахьалкхен. Цунах медицинерча американски бизнесменаша 600 доллар доакхх. Укхочо клинике цхьа ди даккхарга 5 сом лоха вайцига паччахьалкхен, иззамо г1уллакх дарах частни лора 40 доллар дала дезa американцой.

Американски журналиста Р. Картера «Медицинера бизнес» яхача ший книжка т1а г1айг1аца язду: «Шоаех тешам болараха пациента бохчаней тийша болх бар, ца эша операцеш яр, дарба дарах геттара дукха мах бахар, профессиональни онжел йолаш хилар медицински 1илманен практиканен тьаденна г1уллакхаш леладар — ишта а медицинерча долларовой политика бокъонца йола результаташ».

Цудухьа раьза вa Мартин Пейдж, раьза бац англичанаши американцаши!

И. АРТЕМОВ, ТАСС обозреватель.

КЪУЛБЕХЬЕН-ВЬЕТНАМЕРЧА СОБЫТЕШКА

НЬЮ-ЙОРК, 25 август. (ТАСС). Цо дерригa законодательствании исполнительни 1аьдал шийн бе долларa дукьала дукхача наха оча йоккхийча демонстрацеша кхераваьча къулбехьен-вьетнамски диктатора инарала Кхана сихденна тахан д1акхайкадир, президента поста т1ара ше д1аволаш а премьер-министра пост по шийга юташ а хилар. Цхьабакъда, цунах сатензар г1айттача д1амий. Эггара дукхаг1а г1еттад укх Дананге — Сайгонера къилбаседенгахьа 600 километр уллача горойе. Цу городе дов хиннад будписташтен марионеточни режим хьаллоаттаеш долча нига чудоссадаьча б1унаштен юкъе. Боабаь а човвнаш хиннa а нах ба.

ЮПИ агентства деча хоамех, Сайгонерча американски командоване викало баьлир, Дананге эггара хьалха дов лоладьраш «демонстранташта юкъе чу топаш йийтта американцаш хилар».

Сихха эскара доакъош ухийт Дананге.

КХОХКАДЕННА Г1УЛ АКХАШ

ЛОНДОН, 26 август. (ТАСС). Г1уллакхаш кхохкаденна хилар д1акхайкадаьд Къулбехьен Родезе. Рейтер яхача агентства корреспондента, Иоганнесбургски радиос баьча хоамe т1а а зерiа, хоам бу, Къулбехьен Родезе столицана — город Солсберена гонахьарча африкански пригородашка б1унаш чуззад яхаш. Д1екъейлай националистически шин организаци — ханна йола халкъа совети Зимбабве яха Африкански къаман союзи. Укх т1еххьарча хана к1езиг1а болча к1айбарий Къулбехьенродезийски правительства ч1оаг1даь Къулбехьен Родезе ше цхьаь шийн лоlам т1а ялара т1аderзадаь г1уллакхаш. Къулбехьен Родезе правительства х1ауз леладу г1уллакхаш к1айча расисташа мехка бахача африканцашта дукьала в1ашаг1белаача тийшача балха з1анара арг1анара ч1ут санна лоархIаш да.

Турецки самолеташа бомбаш йиттачул т1еххьаг1а чубаха тхов к1ийле йоацаш биса киприотски кхалнахи бераши.

Эллас Пресс—ТАСС сурт.

Фотоинформаци

Мах беш дика хьокхамаш лаьхад Грозне горпромторга № 35 йолча тика коллективо. Торговле болхлоша лаьцача яхьа яггех карара-кара тела ц1е байрах ечнай цуна. Тика барт бола коллектив коммунистически къахьегама бригада ц1и яккха къовсам лоаттабеш а.

Сурта т1а: балха норма 220 процент кхоачашьеш йола цу тика № 11 йолча киоска продавец С. Х. Ашурова.

И. Панева сурт.

Яхье доаккхий къахьегама толамаш доах Грознерча кога г1ирс беча фабрика пехий коллективаша. Варх1 бетта заказ продукци арахепара плаи 17-ча августе кхоачийн а аь 25-г1а август т1а. кхоачаш планал совг1а арахьйинай 70 эзар сома мехка продукци.

Керд-кердача фасонах дукхаг1а кога г1ирс арахецара а ч1оаг1а къовсам лоаттабу фабрико. Масала, Мкртчина дерте волча кхоалаька ей мехаш ечa пехе туфлей хьесапе нерда кога г1ирс арахепа болабьеб. Из маьха чухахьа а кога т1а тоаш а ба. Моделиста Голубев Георге дагалаьца хьа фасон кхы а я дига 1965 шера арахепа кийчьеш.

Х1аиз эттара ч1оаг1г1а балха чуйнна къахьегаш а берий кога г1ирс арахецаш йола Мурдаев 1адрахьман дерте леттача пеха коллектив. Коммунистически къахьегама ц1и яккхара къовсам лоаттабеча цу пехага а фабрика д1аюхо луш йола Ц1е байрах. Цехе дикаг1чарех ба закройщик Цапаев Ахьмад, прессовщица Антоненко Мария, отделыщица Мурдаева Загирай, кхыбараш. 125—130 процент норма кхоачашьо царех х1арана.

Кхача пехашта юкъе а шоайла ч1оаг1а яхье а хилаш дикаг1а къахьег берий кога г1ирс беча кхалнахьа ей мехаш ечен пехий коллективаша. Октябрa дезача ц1ейна шо-ше дикаг1а нахъа яха лерх1аш пахалдаш къовсам лоаттабу шие коллектив.

Производстве дика болх бара совг1а шоай знанеш лакхьара а ч1оаг1а къахьег фабрика коллективаша. Масала, Мкртчина цехе тайп-тайпарча дешара заведенешка дешаш 20 гаргга кхалсаг я. Цехе хьалхе делаеш ба агитатор а, дружинних а, общественни контролер а вола Бетаргораш Ибрах1им, Тищенко Мария, Клесова Елена, кхы дукхе а.

Кога бухха г1ирс арахецара шера план 25-ча декабре кхоачашье лерх1ача фабрика коллектив доп денийд 50 эзар сома маьха планал совг1а продукци арахепа.

А. ДОДОВ.

Сурта т1а: Бетаргораев Ибрах1им шийн балха т1а.

И. Панева сурт.

Культура хроника

Города 1ама юкхе хозача моттиге да Грозненски салоIа ц1а. Дийн 200 совг1а саг хул уххаза салоIаш. Б1арччача шера болх беш да из.

Д1абахача бетта цига салеlар Сунженски районерча Орджоникидзевски станица барх1 шера школа хьехархочо Р. С. Толмачевас, Грознерча пенсионера А. И. Полярнe, СМУ-8 штукатурщика А. А. Эскандыровас, кхычар.

Вай республикера мелте Российски Федераце массе мийкагера къахьегамхой ух Грознерча салоIача ц1аг1а шоай ухахц1ено тоае. Гаьнарча Заполярнера яхача городера нена шахтер Ю. П. Костенко, Коми АССР-ра, Донбассера, кхыбола болхлой бар.

СалоIача наха дика дав х1ама, тайп-тайпара сакъерзамаш да, лекцеш еш, экскурсеш ю.

В. ДРУИЧЕНКО.

• • •

Дика чакхъьяьхар шоай каникулаш Шаьларча 11 шера школерча дешархоша. Чилла боаха к1алой кхаьба баькха чолла Шаьла районерча д1абелар цар. Цунах шоашта деначa ахчах Тбилисе экскурсе а баха сакъийрдар. Тбилисерча исторически а белгалььяна йолча кхуча а моттигашка хьежар дешархой. Дукха дикалуртдоаца х1аманн б1арга а дайр, дайза а дайзар дешархошта.

И. ЭПЕНДИЕВ.

• • •

Грозне промышленна предприятей болхлоашта юкъе книжкаш ч1оагг1а д1аловржаду Ленина ц1ерахча Дворце болча мехкдьттан химически промышленноста болхлой профсоюза обкома библиотека болхлоша. Х1ара заводе ва цар общественика. Масала, крекингзаводе болхлоша хийна библиотека книжкаш хьайлеш а парна деза книжкаш дахьаш а цу завода лаборантка Эрика Красноровова, Центральни ремонтно-механически заводе кхеранзлен техника инженер Людмила Гончарская, кхыбара.

Общественникаша дешараша — болхлоашта д1аловзийт библиотеке даькка керда книжкаш.

Укх шера библиотека болхлоаша дешараша - общественникашеш 80 литературни сейре, дешарий конференци йир, арадаьнача кердача книжкай обзораш, диспуташ, беседаш ю, книжкай выставка яьй.

К. ВИННИК.

• • •

Юрта къахьегамхой кхетам лакхбеш боккха болх бу Каргалински библиотеко. Цига я: «Химии дьи», «Йоккха химии хьажх1аши» яха а кхыйола а книжкай выставкаш.

Каст-каста хул укказа тематически сайренаш. Масала дукха хь йоаппаш хилар «фу аьд 1е техан?» яха сайре.

Библиотека заведующо О. Светличнаяс къаьстта теркам т1абохийт кхай т1ея фермашкея болх беш болча нахага книжкаш д1акхачийтара. Цар библиотеке аха ха мукъайоапилте а хоаш, цо лаьохх1а нах ухийт цара книжкаш йиъа. Иштта укх т1еххьарча хана доахален жея фермий болхлоахи комсаш лелерехи болча наха 279 книжка кхачийтад.

У. БУЛГУЧЕВ.

ЮРТАРЧА БИБЛИОТЕКЕ

Юрта бахача ваьха хьаштта дика кхоачашлен болх бу Урус-Мартана районерча Ачхой-Мартана массови библиотека.

Библиотекe бахкача книжкаш дешарий шоашта эшаш дола книжка парг1атте хьахарж йиш я. Цу г1уллакха парна доккха новкъостал ду библиотека заведующе Салина Асес, библиотекара Мальцаговас.

Боккха болх бу цар книжкаш дешараш дукхаг1а кхачийтара дукьа а. Уж каст-каста хул цига уллача «Лермонтовский», «Новосельский» совхозе бригадашка, фермашка. Цига болх бу дукхаг1бола къахьегамхой х1анз книжкаш, журналаш, газеташ дешаш ба. Цу дакъье к1езига къахьийтадаш Салинаса Мальцаговаса.

Дика болх бу читальни зала заведующе М. Мейстера а. Хьачубаьхкача наха шортта книжкаш, тайп-тайпара журналаш, газеташ да. Лоаца аьнча дикаа кхоачаяну цар шоай библиотеке, читальни зале ухача къахьегамхой хьашташ.

Е. НИКИТИНА.

ДЕШАРЦАРА БЕЗАМ СОВБУВЛ

Партийно-политически балха юкъе доккха дакъа лоац партийна дешаро. Цул система латт политшкола кружокаш, юрта боахама, промышленни экономика, торговле, КПСС историе дешаш дувзаш йолча семинарех, кхалнаха йолча политграмота кружокех, кхычарех. Цу системана хьалхоала латта декхар да ладувг1араш дукхаг1а чуояр. дешар практически дукхаг1а пайда луш а хилийтар, хьехаш йола материалаш хоадамболлаш ахьа г1уллакх дувзаш хилар. Цудухьа. йоккха уйла т1аяийта езаш хилар политически дешара сеть в1ашаг1йоалла.

Производствени управлене партийни комитета указанех дешара лоарх1амег1ара формаш белгалъеш, дикаг1а кийчбенна болча новкъостех лекторий хьахоржаш, политически дешара юкъе мел ладувг1араш хургбе идоставаеш собранеш йир юккъьенцарча партийна организацешка.

Из лоарх1амера бола чакхбоаккхаш дика г1уллакхаш а г1алаташ а нийсденнад. Политкружокаш в1ашаг1йоахкийза ханнаха а, хоадамболаш долча хьалий лоарх1ам беш а чакхдьаьккхар дукхаг1болча партийни организацешка. Уж г1уллакхаш дертт1а чакхдьяьхар Шерипов Асланбека ц1ерахча колхоза, Нажай-Юрта юккъерча школа, финансово-банки болхлой, «Заветы Ильича» а «Октябра шоэтгье шу» а яхача колхозий ишта кхыча партийни организацешка.

Цхьабакъда, «Дружба» яхача колхоза, «Юртбоахама техника» объединене партийни организацеш эзала кийчъенний цу лоарх1амера политически г1уллакхага. Шийн ханнахье а лаьрхх1а а в1ашаг1йоллаизар цар политически дешара сеть.

Дукхаг1ча даькъе, х1аннахача шерашкачул дикаг1а кийчъяьй районе политически дешара школаши кружокаши. Нагахьа санна д1адахача дешара шера 57 школаш кружокаш дешаш 1171 саг кхийнале, укх шера 92 политически дешара кружокаш доакхх дешаш хургва 1732 саг. 702 кхалсаг а йолаш. Политически кружокаши цига дешаргдараши дукхаг1а хилара хьокхх коммунисташа, комсомольцаша, кхыйолча юрта активо шоай политически дешара боарам лакхбаре ч1оаг1г1а уйла еш хилар. Соахка 314 кхалсага лаьрх1а политически дешара 19 кружок яр, х1ьта укх шера 322 кхалсага в1ашаг1ъеллай 35 кружок, царех 41 КПСС члена 45 комсомолка я. Хьехархошта лаьрх1 в1ашаг1ъеккхай оаха коммунистически кхетам балара кружокаш. Д1адахача дешара шера цу тайпарча 9 кружоке дешаш хиннав 223 саг, х1ьта кердача дешара шера 565 саг дешаш хургвола 37 кружок в1ашаг1ъеллай районе, царех 110 саг коммунист а волаш. Хьехархошта марксистско-ленински философи дикаг1а кхетадар, эстетически, атеистически чоалхамера дешаш дертт1а довзара, къона т1ехье къахьегам безаргболаш хьалкхера, къонача хьехархошa шоай балха говзал лакхьяра кхетам совбаккхара доккха чоакъостал дергда цу тайпарча политически дешара формашa. Вай мехка коммунизм тьалъяра, юкъерен, политехнически, специальни дешара, коммунистически мировоззрени хьахилара, дешар производства къахьегамца дувзара деший проблемаш к1оарг1а 1омаерг1олаш оттаяьй коммунистически кхетам балара кружоккий программа.

Колхозхошка дешийтера г1уллакхо йоккха моттиг д1алацаргья политически дешаро юкъе укх дешара шера. Цу г1уллакха соахка болх беш хиннача экономически 20 школах 14 школе а ьвина решенеш яь парткомо. К1езига дешаркой болча школашка юрта боахама продукташ йоалийта ахча дахкхара дешаш: «Лоаргга кийчой къахьегамхой говзал лакхьярeн дикаг1бола аьтт д1а-юха хилара г1уллакхаш дертт1а довзийта в1ашаг1ьеллалаш». Х1ьта, д1аиз ц1ара колхозе кхьона школа мара йоаццача дика юрта боахама специалистех дертт1а говзал йолаш бола пропагандисташ хьахарзжа, берригача боахама юкъера декхараш лаадувг1арашта хьалхашта оттаде, колхоза балха экономически анализе а дикаг1а в1ашаг1бенарг да тха.

Боккхача лоарх1амера г1уллакх да кердача шера политически дешара сета пропагандисталла 32 саг лакхера дешар дийша ваьнна а каста дийша воалаш а, х1ьта 60 саг специальни юкъера образовани йолаш а хилар. Д1анахача кагарча цхьанна а шера иштта дика пропагандисташ хиннабац тха.

Дешара шу гаргакхоечаш латт. Тахаьарча денощка партийни организацеи кертера декхараш да из т1абахийта дешара шерага кийчъялар, из толамца д1адоладаь.

Б. ИЛЬМИЕВ, Нажай-Юрта производствени управлене парткома идеологически отдела инструктор.

ХРОНИКА

Республика къахьегамхошта идейни художественни дика спектакляш хьахарах Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сайлен грамота енний Республика Лакхехьарча Совета Президиума М. Горьке ц1ерахча Ростовски на Дону Паччахьалкхен Драматически театра.

ФУТБОЛ

27 августа Грознерча Орджоникидзе ц1ерахча стадионе лайзар «Терек» Ленинаканера «Ширак» яха футбольни командаш. Цул хьалха хинначе яхе матче санна счет 0:0 а йолаш чакхдаьлар из ловзар.

Шоайла дертт1а бувзам боацаш, хоза комбинацеш ца гойташ чакхъьяккхар из матч грозненски команда нападающеша. Шозза-кхозза мара хьашийн на1арашта бирган чутохара кхерам т1етессанзар цар. Къаьстта вог1а лайзар И. Бородовских а Михеев.

Цхьа тоам боаца г1алат дайлар «Терека» футболистагара Кемошников Викторагара. Бурган йоалаеш хьаьог1аш ше д1атеттан аьнна «Ширака» командацарча футболиста х1ама техар цо. Из бахьан долаш судахочо Ю. Сафарова ловзара юкъера эккхавир из.

М. МУСИЕВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Ладувг1а

РАДИО: 6.30 — юрта боахама болхлоашта передача (нохчий меттала); 6.45 — хабараш; 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор; 7.20 — хоамаш передачай программаш; 8.15 — «Сердалo» газета оаг1онаш т1ара; 8.25 — татарски музыка концерт; 8.45 — «Къона т1ехье» яха передача (нохчий меттала); 15.00 — передачай программа; 16.05 — «Хьахарча мугIаре» яха очерк. Литературни передача (г1алг1ай меттала); 16.25 — хабараш; 16.30 — керда хоамаш (г1алг1ай меттала); 16.45 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.00 — «Зоре Кеваша» яха журнал; 18.20 — керда хоамаш (нохчий меттала); 18.30 — моттигерча авторий музыка, концерт; 19.00 — «Литературни Нохч-Г1алг1айче» яха радиожурнал (оруси меттала); 19.25 — концерт.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.20 — передачай программа; 18.25 — телевизионни кердаараш; 18.40 — арахьарча политически г1уллакхий хьакъехьа комментатора къамаьл; 18.55 — киножурнал; 19.05 — музыкально - образовательни передача; 19.35 — академиках П. З. Захаровх дола кеодадар. Искусствоведене кандидата Шабанина беседа; 19.55 — концерт; 20.35 — берашта дола мультфильм; 20.55 — передачай программа; 21.00 — «Георгий Саакадзе» художественни фильм (хьалхара сери).

Город Грозне, Моцарта улицаг1а, 7, кв. 5 яхаш йолча гражданка Мельникова Антонина Матвеевнас суде деннад Мельников Владимир Ефимовичагара ше хьаьнарах йола [redacted]

Дов дувзаш Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарча суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ц1ечо фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора зам.—2-07-61; бехктохкана секретара—2-45-48; партийни вахарех, промышленноста, юртбоахамех, кехьанийн отделий—2-28-72.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-61; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленности, сельскохозяйственного и писем — 2-28-72.

«Грозненский рабочий» издательства типография. Революции проспект.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий». Проспект Революции.

СФ05208. Заказ № 4775.